49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2276 Կ. ՊՈԼԻՍ — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1908 — 12 ԹՇ. ՍԱՆԻ 1324–30 ՇԷՎՎԱԼ 1326

منظومهٔ افکار ارمنجه یومی غزته
صاحب امتیازی : (اوهانس فرید)
ادره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده‌در

Մանզումէի Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte 54
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ՍԻ ՅՆՕՐԻՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՄԷՐԵԱՆ
Որու կ'ուղղուի ամէն գրութիւն

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՀԱՅՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	ՏԱՐԿՆ.	ՎԵՑԱՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի »	25 ֆր.	14 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ, Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

'ՄԱՄՈՒԼԸ ԵԶԱՏ Է ՕՐԻՆԱՑ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՄԻՋ»
(ՕՍՄ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՅՕԳ. 12)

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԴԷՊԻ ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀՆԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԵՐԲՈՐԴ ՕՐԸ

ՎԵՑ ԺԱՄՈՒԱՆ ՓԱԿ ՆԻՍՏ ՄԸ

ՔԱՌԱՆՈՒՆ ՅԱՆԿԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԸ - ԵՐԿԱՆՈՒՆ ՅԱՆԿԸ

ՌՎ. ՊԻՏԻ ՎԱՒԵՐԱՅՈՒԻ ԻԲՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 31 Հոկտեմբեր

Այսօր հեռաքրքրութիւնը սուր է և ապշեցուցիչ։ Բոցի ժողովուրդն որ պարզապէս հեռաքրքիր է, պատգամաւորներուն մէջ մահմեդականութիւն կը թրքէ թէ արդեօք խաչ մը պիտի կրնան դարձնել էջմիածնականները։ Սոսր համար պատգամաւորներու մեծագոյն մասը արդէն համաձայնած են ամէն կոակածելի պարագայ բաց ձգել և միանալ քառանուն ցանկին մէջ կոակածելի անուններ չմտցնելու համար։

Ասուն, եւրոպական ժամը 9½ին Մայր-Տաճարի զանգակը հնչաց։ Պատգամաւորները իրենց պաշտօնական սարքով հաւաքուեցան Վեհարան, ուր Թափոր կազմելով, երեկուան պէս, կարգով իջան եկեղեցի։ Աջիւնն կ'երթար Տեղապահ Սրբազանը իր քովը ունենալով Նահանգապետը՝ համազգեստով։ Յետքը Պոլսոյ եկեղեցական պատգամաւոր Աչտա եպս. և յաջորդաբար ամէնքն ալ, իրենց թեկնածու երիցուրեան կարգով։ Երբ ամէնքն ալ եկեղեցի մտան, լուսարարապետ Ղեւոնդ եպս. գոցել տուաւ դուռները և այպէս ընտրութեան գործը պատնիշուեցաւ ժողովուրդին և ընտրողներուն միջև։ Բազմութիւնը սկսաւ թափուիլ եկեղեցիին չուրջը, հասկնալու այն ցանկը ուրկէ պիտի երթային եկեղեցականներ բռնելի Հայոց դահլան վրայ։ Հոկտեմբերի կը կատարէին ասպիսի-զորքեր և նոյն իսկ Թող չէին տար որ Հայ Փակարանին դրան մօտենան մարդիկ։

Եկեղեցիին ներսը ծանրաչուռ հանդամանք մը առած էր։ Իլման սեղանին առջև դրուած էին կարմիր մահուտով ծածկուած գրասեղաններ, վրանին Թուղթ ու գրիչով։ Պատգամաւորները կարգով գացին սեղ բանելու այդ գրասեղաններուն առջև, ուր իրենց անունները նշանակուած էին։ Իլման սեղանին հիւդ դէմը դրուած էր նախագահական գրասեղանը։ Նախագահին հիւդ դէմը, աջ կողմը սեղան մը դրուած էր Նահանգապետի և պրոկուրորին համար, իսկ ձախ կողմը սեղան մը Սինօդի քարտուղարներուն համար։ Իլման խորանին առջև ալ սեղան մը կար, որուն երկու կողմը, արծաթի աշտանակներու մէջ մոմեր կը վառէին, իսկ վրան դրուած էր խաչ ու ուսեարան։ Պրոկուրորին և նոյնպէս սեղաններուն վրայ կային Ա) Պոլսոյ Պատգամաւորներու Բերթեր. Գ) Բոլոր ազարարական պատգամաւորներու անուններու ցուցակը. Դ) Էջմիածնի միաբանութենէն և վանքէն մասնակցողներու, ինչպէս նաև դուրսէն եկած հոգեւոր պատգամաւորներու անուններուն ցանկը։

Տեղակալ Սուրէնեան եպս. նստաւ նախագահական սեղանին առջև։ Աջ կողմը կային Պոլսոյ և Երուսաղէմի Պատրիարքութեանց և Աղթամարայ Կաթողիկոսութեան եկեղեցական պատգամաւորները, և յաջորդաբար բոլոր եկեղեցականները իրենց ձեռնադրութեան աւագութեան կարգով։ իսկ ձախ կողմը՝ աշխարհական պատգամաւորները։

Ժողովը բացաւ Սուրէնեան եպս. «Հայր մերով», որմէ ետք, երկու եպիսկոպոսներ փոխն ի փոխ արտասանեցին 28։ Սաղմոսը՝ «Զգործս ձեռաց մերոյն» ամբողջովին։ Յետքը ուրիշ եպիսկոպոս մը բռնաւ «Ի մէջ աստուածոց», և առաջի աստուածնկալ և պայծառացեալ ասրբ նշանաց և ասրբ սեղանոյս, խնդրեալ...» և այլն։ Ապէց ետքը ալ ուրիշ եպիսկոպոս մը կարդաց սաղմոսքը։—

«Հովիւ քաջ, Հովիւ բարի, և յուիսեանական, նայեա՛ց և այց որս՝ բանաւոր հօտի քո, զոր ժողովեցեր առ քեզ գթութեամբ քով։ Զի քո առաջի կամք, Տէ՛ր, և առ ի Քէն զարմանութեանդ և գթութեանդ ակն ունիմք։ Զամենեսեան օրհնա՛, զամենեսեան խմասա՛ցո՛, զամենեսեան լուսաւորեա՛, և ամենեցուն պարգևեա՛ զերկնից արքայութիւնդ։ Վասն զի Դու ես Տէր կենաց և Աստուած զորմութեանց և քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն և պատիւ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից ամէն»։

Այս աղօթքներէն ետք, Տեղակալ եպիսկոպոսը կարճ քարոզ մը խօսեցաւ, բացատրելով ժողովին կոչման վեհութիւնը։ յորդորեց որ նկատի առնուին եկեղեցիին արքան սեղանները՝ որպէս զի ընտրեալ պատուաւոր և բարձր եկեղեցական մը, այս գործին մէջ հրաւէր կարդաց Խղճի ձայնին անսալ, հեռու մնալ արտաքին դրդումներէ, վնասակար երկպառութիւններէ և անձնական նկատողութիւններէ, և ձայն տալ ամենէն արժանաւորին, քանի որ ապագայ Կաթողիկոսին կախում ունի ոչ միայն Մայր-Աթոռի բարօրութիւնը այլ նաև ազգային չահերը։

Նոյն, կատարեցաւ Մոլասվալաքիոյ (Ռումանիա) աշխարհական պատգամաւոր Գ. Քալենթարի երդումը։ քանի որ երեկուան արարողութիւնէն ետք եկաւ անոր պաշտօնին վերաբերեալ պաշտօնական հաստատիրը։ Այն ալ կրկնց և ստորագրեց բանաձեւը։

Յետոյ պրոկուրոր Գ. Մելիք Օհանջանեան կարդաց Կովկասի քաղաքային կառավարչապետին առաջադրութիւնը ժողովի մասին և նիստը բացուեցաւ։

Գ. Սամսոն Յարութիւնեան, հարցուց պրոկուրորին և Սինօդին թէ եկած պատգամաւորներուն ամէնուն ալ պաշտօնի հաստատութեան պաշտօնաթղթերը օրինաւոր են և առարկութիւն չկա՞յ։ Այս հարցումը ուղղեց, ճիշդ ապագայի բեկանման հաւանականութիւնով, որպէս պատգամաւորները կ'ուզին ամէնէն աւելի զգուշանալ։ Շատ տեղերէ հեռագրական ընտրութիւն եղած է, և թեմականները հեռագրով ծանուցած են իրենց հաւանութիւնը՝ Սինօդին, մինչ պէտք էր ստորագրուած պաշտօնաթուղթեր ունենային պատգամաւորները։ Այս մասին մահմեդէին Թրքահայ պատգամաւորները, թէ ընդունելի պիտի ըլլա՞յ և կամ պատրիարքական ընդհ. տեղեկագիրը պիտի ճանչցուի։ Իրա՞ւ է թէ այս մասին ոչ է առարկութիւն չբրաւ Սինօդը։ ինչպէս չբրաւ կրկին ձայնի խնդրին համար, ասկայն, նկատելով որ կարելի է այդ բանը եռաբ մտա փոթթել և խաղ մը դարձնել, հարկ համարեցաւ Ժողովին մէջ պաշտօնապէս խնդիր դնել զայն։

Նախագահ Սուրէնեան եպս. յայտարարեց թէ պատգամաւորներու հանգամանքը քննուած, անոնց օրինաւորութիւնը հաստատուած է և կրնան մասնակցիլ քաւէարկութեան։

Գ. Սամսոն Յարութիւնեան հարց բարձրացուց թէ մամուլի ներկայացուցիչները ինչո՞ւ չեն ընդունուիր։ Պատասխանուեցաւ թէ ժողովի խաղաղութիւնը և վեհութիւնը չվրդովելու համար կողմնակի մարդոց մուտքը արգիլուած է։ Նոյն իսկ ժողովին վեհութիւնը չխանգարելու համար արգիլուած է ժողովականներուն դուրս ելլել ներս մտնել ամբողջ նիստի միջոցին։

Գարեգին եպս.—Թոյլ տանք ինծի որ խօսիմ։ Այս ժողովը օրինական ժողով է, հայրապետական ընտրութեան ժողով է, Հայաստանեայց Նախարարութեան ժողով է. ունինք պարտականութիւններ և չա՞ռ։ Ի էջմիածինը կօրհնուցած է իր դիրքը բարոյապէս, ուժ չունի, կարդ կանոն թանգարած է։ Այս առաջը կեդրոնն է Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ, բայց չի կրնար իր այս վիճակով բոլոր եկեղեցեաց առաջնորդել։ ուր է հաւատքը, ուր է ջերմեռանդութիւնը։ Ձեմարանը աշխարհականացած է, Եկեղեցիին անչքութիւնը տեսէք, բարոյական քայքայումը։ հիմակ մեր վրայ կը ծանրանայ այս ամէնը։ և երկրորդ՝ ամարդասիրութիւն ալ կայ։ Ռուսահայերը թանով նստաղ չեն և աւելի են ու այսօր քիչ են ներկայացուցիչներ։ քառաքսակ իշխանութեան պատգամաւորներուն կը ներկայացնեմ այս խնդիրը։ Սրտիս վիշտ եղած է, սա խնդիրն ալ։ Երուսաղէմի Պատրիարքը փոխանորդ կարգած էր Գարեգին վրդ.ը և հիմա նոր հանգիպ մը եկած է, որով ան դարձ հանուեցաւ և տեղը Աչտա եպս. Շեհանը կը նստի։ (Շուտկներ եղան։)

Պրոկուրոր.— Պէտք է պատգամաւորները բան խնդրոյն դասանն և հակիրճ ծանօթութիւնով թեկնածուներին նշանակեն։

Կարապետ վրդ. Տ. Մկրտիչեան.—Աչտա Սրբազան իբր Շուշի Առաջնորդ Թող հանի իւր տեղը նստիլ։

Անարոնեան.—Թող հանդիսաւորապէս եւ հաստատուի թէ Սինօդի կողմէ հաստատուած են լիազօրներ և ըստ այնմ գործի սկսուի, վասնզի հոս հաւաքուած ենք թեկնածուներու վերջնական քաւէարկմանը համար, չէ թէ կարծիքներ փոխանակելու։

Սպանդար.— Ձայնի խնդիր մը՞ ալ կայ. կ'ուզենք հասկնալ թէ քանի՞ ձայնով պիտի մասնակցին պատգամաւորները։

Պրոկուրոր.—Վաղուժամ է այժմէն բան մը ըսել։ Երբ քառանուն ցանկի ընտրութեան սկսուի, և իւրաքանչիւր պատգամաւոր ձայն տայ այս ու այն թեմին, այն ատեն օրէնքի որոմարդութիւնը կը խօսինք։

Եղիազարեանց.—Նախ պատգամաւորաց լիազօրութիւնը հաստատուի և ըստ այնմ գործի սկսինք։

Տեղապահ.—Այո՛, լիազօր են։

Սպանդար.—Ես խնդրում եմ հանկնալ թէ մէկ պատգամաւորի երկու-երեք ձայն ունենալը պիտի ընդունուի՞։

Մեսրովպ վրդ. Տեր Մովսէսեան.—Սինօդը բոլոր պաշտօնական թուղթերու վերաբերեալ հաստատած է։

Սպանդար.—Այս ժողովը որ օրինաւոր է, քանի՞ քուէներով պիտի մասնակցի։

Ս. Յարութիւնեան.—Սինօդից լսելով պատգամաւորաց լիազօրութիւնը, խնդիրը վերջացած կը համարինք. իսկ երկու ձայնի խնդիրը ըստ Պրոկուրորի վերջը. իւրաքանչիւր պատգամաւոր երբ իր ձայնը տայ Թղթին մէջ ըսէ թէ ո՞ր թեմին ձայն կուտայ։ Այպէս իր ներկայացուցած թեմերը միացնելով մէկ ձայն պիտի դայ ապագայ առարկութիւններու տեղի չտալու համար։

Էջմիածնի միաբաններէն ոմանք թէև ուզին օգտուիլ իրենց կրկին ձայներէն, բայց խաւ բաղդեցաւ այս անհատաբերեան դէմ, որպէս անոնք ալ մասնակցեցան միայն մէկ ձայնով։

Դիւանագիրը կարդաց Ռուսահայ, Տաճկահայ, Պարսկահայերի, Եւրոպայի և Ամերիկայի եպիսկոպոսաց անունները։ 13 Ռուսահայ, 21 Թրքահայ, 1 Պարսկահայ, 2 Ամերիկայ, 1 Եւրոպա։

Յանկարծ Աչտա եպս. բողոքեց թէ ինչո՞ւ Օրմանեանը առաջ դրուած է Մատթէոս արքեպ. Իզմիրլեանէ, քանի որ ան Օրմանեանէ առաջ ձեռնադրուած է, ուստի դիրքումնաւոր եղած է։ Գ. Միրզայեան Հայկազն ալ դիտել տուաւ թէ Աղթամարայ կաթողիկոսական տեղապահ Եսայեան եպս.ի անունը մոռցուած է։ Այս անունը ուզեցաւ։ Սպանդար հարց դրաւ թէ ինչո՞ւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան եպիսկոպոսներուն ցանկը չկայ։ Պատասխանուեցաւ թէ որովհետև Կիլիկիա չէր մասնակցած այս ընտրութեան, հարկ համարած էին այդպէս ընել։

Մ. Հայկազն.—Ես կը բողոքեմ սաղ դէմ, կ'ուզեմ որ երկու աթոռներուն միջև ցուցակ մը ծագի։ Կը խնդրեմ որ բաղդս տրամադրուի։ կ'ուզենք հասկնալ նաև թէ ինչո՞ւ այս եկեղեցիին մէջ, որ Հայաստանեայց վեհ աստուան է, Գ. Պրոկուրորը ռուսերէն կը խօսի։

Պրոկուրոր.—Այդ տեսակ հարցեր դնելու տեղը չէ։ Ընդունուած օրէնքին որոմարդութիւնն է այդ։ Պէտք է անմիջապէս քաւէարկութեան սկսինք։ Իւրաքանչիւր պատգամաւոր պէտք է տաքի ելլէ, հրապարակաւ տայ իր թեկնածուներուն անունները և անկէ ետքը դայ ստորագրէ իր բռած գրուածքին տակ, որպէս զի մարտնութեան տեղի չմնայ։ Թուղթ մը՞ալ Տեղապահին քով կը դրուի և հոն ալ կ'արձանագրուի ու կ'ստորագրուի։

Յակոբ Աւոս եպս.—Կուզենք Գ. Պրոկուրորէն հասկնալ թէ ռուսերէն պիտի գրուի թէ հայերէն։

Պրոկուրոր.—Մենք ռուսերէն պիտի գրենք և ստորագրութեան ատեն ալ անգամ մը պիտի կարդանք. իսկ Տեղապահին քովինը հայերէն պիտի գրուի, իսկ ստորագրութիւնները հայերէն։

Մեսրովպ վրդ.—այս կէսը աւելի ճշգրիտ պարզեց։

Բարթուղիմէոս եպս.—Բառանուն ցանկի պատրաստութիւնը պէտք է հայերէն գրուէր։

Վիճաբանութիւնները դադրեցան և սկսաւ ձայնատուութիւնը, որս միջոցին ընդմիջումը արգիլուած էր։ Բարթուղիմէոս կրաստրագրումին սկսաւ կարդաց պատգամաւորներուն անունը. անոնք ոտքի ելան և մէկիկ մէկիկ տուին իրենց թեկնածուներուն անունները որոնք արձանագրուեցան Տեղապահին և Պրոկուրորին կողմէ։ Ամէն պատգամաւոր իր ձայնը տալէն ետք գնաց ստորագրել այդ երկու թուղթերը և եկաւ տեղը նստաւ։

Իբր կրաստրագրումն թեմ՝ Պարսկահնդկաստանի Թեմին պատգամաւորը Տօքթ. Պաղլի իր ինքնասիրաբ ոտքի ելաւ և յայտարարեց.

—Ես պատգամաւոր, կաթողիկոսութեան ընտրելի կը ներկայացնեմ Ա. Ամեն. Մատթէոս արքեպ. Իզմիրլեան, իբր ազգօգուտ մի անձնաւորութիւն. Բ. Ս. Դիշէ եպս. Դուրեան. Գ. Մեսրովպ արքեպ. Սմբատեան. Դ. Յովհաննէս արքեպ. Շերակունի։

Շերակունի եպս. ոտքի ելլելով յայտնեց թէ ինք կը հրաժարի։ Ասոր վրայ Տօքթ. Պաղլի իր ձայնը Գրանտիերեան Գրիգոր եպս.ի տուաւ։

Ս. Յարութիւնեան.—Բանի որ Շերակունին կը հրաժարի պէտք է որ արձանագրուի։

Պրոկուրորը Տօքթ. Պաղլի ընտրութիւնը կարդաց և ան ստորագրեց։

Զանազանութիւնը շարունակուեցաւ։ Ոմանք երեք անուններ միայն տուին, ասոր վրայ Պրոկուրորը դիտել տուաւ թէ սխալ է այս, վասն զի այպէսով փոխանակ քառանուն ցանկի եռանուն ցանկ կ'ունենանք։

Ս. Յարութիւնեան.—Այլ ես եռանունի չի մնար, քանի որ մէկ քանիներ 4 անուններ տուին։

Բարթուղիմէոս եպս.—Գ. Պրոկուրոր, թեկնածուներու մասին կարծիք մը չի յայտնած ցանկը կը կազմուի։

Ս. Յարութիւնեան.—Ամէն պատգամաւոր պիտի խօսի իր կարգին։

Բարթուղիմէոս եպս.—Գ. Պրոկուրոր, բացատրութիւն կ'ուզենք այս մասին։

Պրոկուրոր.—Յունվարի 18րդ յօդուածը պարզ կը ցուցնէ թէ իւրաքանչիւր պատգամաւոր երբ իր կարգին կ'երթայ թեկնածուներու անունները կուտայ, այն ատեն իր ընտրելիները պաշտպանելու և կարծիք յայտնելու իրաւունք ունի. երբ կարգը ձեզի դայ, իրաւունք ունիք խօսելու. իսկ հիմակ ոչ։

Թեկնածուներուն հրաժարելուն և չը հրաժարելուն մասին խօսքեր կը խօսուին։

Պրոկուրոր.—Պէտք է որ Գրանտիերեան և Սմբատեան ազգասիրասիրները աւելորդ յայտնեն թէ պիտի հրաժարին թէ ո՛չ, վասն զի վերջին երկուսն ցանկ մնալու պարագան մէջտեղ չը գայ։

Մաքրուս վրդ. Մաքրուսեան.—Երբ առաջարկեն չէրաժարեցան, ըսել է կ'ընդունին։

Պրոկուրոր.—Ցեռայ իրաւունք չեն կրնար ունենալ, ուստի ուրիշ մը ընտրուիլ։

Գրիգոր Ճուպար.—Երբ այժմէն չեն հրաժարիր վերջն ալ պէտք չէ հրաժարին երբ նստաղ քաւէ առանն։

Բարթուղիմէոս եպս. և Սպանդար այս մասին զանազան կարծիքներ յայտնեցին և կոչուցուցին թէ պէտք չէ հրաժարին երբ նստաղ առանն։

Ս. Յարութիւնեան.—Որովհետև քառանուն ցանկի չորս անուններէն երկուքը բացակայ են ներկուքը ներկայ, մենք ներկաներէն կը խնդրենք որ իրենց հաւանութիւնը յայտնեն թէ կ'ընդունէ՞ն թէ ոչ։

(Ձայներ քիչ Սամսոն Յարութիւնեան յանուն ժողովի իրաւունք չունի խօսելու)։

Սպանդար.—Իրաւունք չունինք անանք բանադատելու թէ թող այժմէն խօսին, մարդ ազատ է ընտրուելէ յետոյ ալ հրաժարուելու։

Երուանդ Վրդ.—Ոչ ոք իրաւունք ունի այդպէս բանադատելու։

Բարթուղիմէոս եպս.—Գ. Պրոկուրոր, իմ առաջարկս չատ պարզ և կարճ է, եւ օրէնքով պիտի ներկայէ։ (Իր առաջարկն էր դարձեալ Նախագահը խօսծները)։

Պրոկուրոր.—Տեղապահէն խնդրեցէք։

Բարդուղիմէոս եպս. խօսքը Տեղապահ Սրբազանին կը ներկայէ։ Ամենակներ, ձայներ ընդդէմ Բարդուղիմէոսի առարկութեանց։ Անհանգստանք կը մնայ Բարդուղիմէոսի առաջարկները։

Ընտրութիւնը նոյն շարունակուեցաւ։ Բուէներու խնդիրը այպէս բաժնուեցաւ, Մեծ մասը Իզմիրլեան, Դուրեան, Սմբատեան և Գրանտիերեան։

Երկրորդ մաս մը միայն Իզմիրլեան եւ Դուրեան։

Երրորդ մաս մը Իզմիրլեան, Դուրեան. Յովհաննէսեան, և Յովհաննէսեան։

Փոքր մաս մը միայն Իզմիրլեան։

Փոքր մաս մը միայն Իզմիրլեան և Օրմանեան։

Իսկ Սուքիաս եպս.ի Գարդեան, մի միայն Օրմանեանին, զայն միայն արժանաւոր գտնելով Հայրապետութեան Աթոռին (տ'ր հասկնալու է...)։

Մէկ հոգի Իզմիրլեան, Դուրեան և Ապահանի։

Մէկ հոգի Իզմիրլեան, Սուքիասեանց և Գարդեանց օրինք հրաժարեցան անմիջապէս։

Գարդեւ վրդ.— Գաղեսանի գրաւոր քաւէներուն մասին բացատրութիւն պահանջեց և չէ եկած ըսուեցաւ։

Երուանդ վրդ.—Ինդրեց որ Ռէմմաթի ձայնը Բենկի վրդ.ը տայ, ինք անոր ասած է այս մասին արդէն Ս. Տեղապահին դիմած է

Մատթէոս վրդ.—Ուզեց նաև իրը սինօդի անդամ ձայն տայ. բողոքներ եղան։

Գրիգոր.—Նշանակեր թէ եր մէկը ատարակի մէջ երկու անգամ ստորագրէ երկու ձայն չը նշանակուի։

Ամէնէն վերջը իր քուէն տուաւ Տեղակալ Սուքիասեան Եպս., որ հանդիսաւոր կերպով յայտարարեց թէ Հայ Եկեղեցին ներկայ հանգամանքներուն մէջ իր միակ ընտրելին է Իզմիրլեան Սրբազանը։

Ընտրութիւնը լրացաւ։ Մասնակցած էին 78 քուէարկող։ Բաղդաւորութեան ոսան և արդիւնքը հաղորդուեցաւ նոյնպէս.

1. Մատթէոս Արքեպս. Իզմիրլեան 77 քուէ, 28 կրկին ձայն, 2. Եղիշէ Եպս. Դուրեան 60 քուէ, 25 ձայն, 3. Մեսրոպ

ԹԵՐԹՕՆ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի — ԽՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ (88)

ԲԱՆՏԷ ԲԱՆՏ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Բ.

Խմբապետը մերկացուց իր դաշոյնը, երկոյնքովը կրթնցուց զայն լրտեսին պարանոցին. փաղաքելու վրայ էր, երբ որ սա, աղերսի մարմրան նշոյլ մը պղտոզող բիբերուն մէջ, բացու բերանը, խօսիլ փորձեց, աղաչել որ եթէ ո՛չ իր կեանքին, գոնէ խնայուէր իր ընտանիքին, անչափահաս զաւակներուն, բայց լեզուն չկար բերանին մէջ. խուլ անիմանալի, վայրենի ձայնարկութիւն մը լսուեցաւ միայն. Նայեցաւ, նայեցաւ ողորմ ողորմ, գութ հայցող բիբերը կայծկլատցին վերջին անգամուան համար։

Սակայն կոյր էր, չէր տեսներ, խուլ էր, չէր լսեր խմբապետը, որ նոյն պահուն կառչած էր իր սեւեռուն գաղափարին. մե՛կ կիրք ունէր, մե՛կ մտածում. — վրէ՛ժ, արդա՛ր վրէժ. հեռեւաբար գութը կը լռէր, չէր կրնար խօսիլ այն օրին, որ քարացած էր, կրանիթ էր դարձեր այն պահուն. Շամնց Փանոսը վրէժ կ'ուզէր ամենայնիւ ու գութը ցնորամտութեան համանիշ կը համարէր։ Բռնեց լրտեսին գլուխը ձախ ձեռքովը, փաթթեց մազերը, ոլորեց, ուիին մէջ տուաւ. իսկ աջովը սեղմուրեց դաշոյնը կզակին տակի կոկորդի դամին վրայ։ Մէկ շարժում, և ահա՛ դաշոյնը ասպց, թաղուեցաւ վզին լայնքը։ Արիւնը ժայթքեց։ Փոքրասա՛ծ էր։ Դեռատիս զինուած ոգեղողի մը պէս, թեւաթափ թռուցաց, վեր վեր նետուեցաւ ու գետին ինկաւ, ի վերջոյ ասրածուեցաւ հանդարտ, անշարժ, աղբիւսին վրայ, արիւնաթաթաւ. քանի մը տասնեակ վերջերու լայն բերաններէն սեւ, կարմիր արիւնը կը հոսէր, պղտոզած բիբերը՝ կէս կարուած գլխուն վրայ հակող դահիճներուն կը յառէին։

Դահիճները դեռ հոն կը պատէին, հոն, Օսմանի գլխուն վերև, ըմբշխնելու հաղթանակներուն անուն հեշտանքը։

Ու լրտեսը կը խորդար ընդհատ խաղաւորք մը. կը խորդար, արիւնի գլորչիներէն ու աղբերու հոտէն գինովցած...։ Հանդիսինը փոխուեցաւ ֆշոյի. օձի մը պէս կը գալարուէր ան, որ իր ողջութեանը՝ խաղաթ, թաւնուած էր անմեղները։ Հա՛ն էր Մահը, մօտեցաւ, դպաւ անոր, ու հանգիսինը դադրեցաւ, լռեց լրտեսը։ Մեռա՞ծ էր, այո՛, և, ապահովապէս։ Խմբապետը, անգամ մըն ալ նայեցաւ դիակին, յետոյ դուրս ելաւ սենեակէն, իր կարիճ ընկերները ձգեց հոն՝ ուրիշներ ուղղեց իր քայլերը դէպի վանքը։ ուր անարարկոյս կը սպասէր Տ. Կարապետ եպիսկոպոսը։

Գ.

Գարարի պէյ դեռ կը սպասէր Զեթունի կառավարական պաշտօնատան մէջ, բայց Օսման չէր վերադառնար։ Դայմագամի փոխանորդին կասկածները կ'աւելնային, քանի՛ ուշնար լրտեսին վերադարձը։ Ա՛լ չը կրնալով երկար տանն սպասել, ի վերջոյ ասրիկան զինուոր մը ղրկած էր, ասոյդ լուր մը բերելու համար։ Սա, Ս. Փրկիչ դացած էր ու հոն ո՛չ եպիսկոպոսը, ո՛չ Ղեւոնդ քահանան, ո՛չ ճգնաւոր Աբրահամը, ո՛չ ալ Սղիսարեթ քոյրը գտած ըլլալով, մենասանի պահապանին հարցուցած էր թէ՝ Օսման չալուշը հոնդիպած էր վանքը։ Պահապանին հաստատական պատասխանին վրայ, ահապարած էր, մտքը չիկնած, վերադառնալու Զեթուն, թերեւս համրան Օսմանի հանդիպելու յուսով։

Այս ասրիկան զինուորը Հայ մըն էր, Քաւաքաւանց Մանուկ, որ տարիներէ ի վեր կառավարութեան դուռը կը ծառայէր. ծեր, խորամանկ աղուէս մըն էր ան, ուր հաստատութեան ու փոքառութեան աէր։ Շաբաթներ առաջ իր ականջներովը լսած էր փաշայներու մէջ տարածուած չչուկները, անկիւններու փսփսուքները, լրտես Օսմանի դէմ ընդհանուր դժգոհութեան ձայները. հեռեւաբար, իրաւունք ունէր կասկածելու և չարաշուչակ մեկնութիւններ տալու անոր յապաղումին։ Այս սեւ կասկածներով ու մտածումներով հագած էր ուրէն Գաղ-Աղբիւրի կամուրջը։ Հաղիւ թէ անցած էր կամուրջէն ու Մարանց փողոցը մտած, արիւնի հոտ մը բռնեց իր քիթը. լուցկին հանեց, ուիկա մը վառելու համար և մութին մէջ նշմարեց փոքրիկ ատաղ մը, որ կը հոսէր Մարանց ախոռին դռնէն. մօտեցաւ ու տեսաւ Օսմանի դիակը...։

Հակցաւ, շարթներէ ի վեր խօսուած, կրկնուած ու վճռուած տեսիլը գործադրուած էր։ Օսման սպանուած էր։ Գոհ մը ասկաց, չուարեցաւ, ու հոն, դիակին քով արձանացած կեցաւ. յետոյ, մտածեց վեր ելլել տանդաբէնը, տեղիներուն իմանալու համար իրականութիւնը։

Դռները փակ էին, ո՛չ ոք կար, ասոնք պարպուած էր իր բնակիչներէն, որոնք իրենց ալիսանները չուած էին ալիսիութիւն։ Մանուկ սկսաւ մտամբ։ կը խորհէր թէ՝ վանդաւոր էր Օսմանի դիակը հոն թողուլ, տեսակ մէջ. անեղծիները կրնային ոստիկանական կասկածուիլ իբր մարդասպան, մինչդեռ ինք լաւ կը ճանչնար տեղին հեղինակները, որոնք արձակ համարձակ կը պարաւին քաղքին մէջ։ ասանց վախնալու կառավարութեան հետապնդումներէն։ Ուստի, պատրաստ հանդիսիելի առաջ, մտածեց դանել փոխասական կարիքներն մէկը խորհուրդ տալու և թնդրելու համար որ լրտեսին դիակը գիշերով դուրս հանեն ու անհետացնեն. կամ գտնէ, քովի ձորին մէջ նետեն, անցորդներու աչքերէն հեռու։ Ու դառ. փոխասականներէն մեկուն եղբայրը, որ այն փողոցի մօտերը կը բնակէր։ Ասոր ականջին փափաց եղելութիւնը, յանձնարարեց չուտով գործադրել ինչ որ անհրաժեշտ էր ու ինք ուռապարեց դէպ ի պղատ։

Գարարի պէյ կը սպասէր դեռ։ Ոստիկան զինուորը մօտեցաւ ու իմաց տուաւ թէ՝ Օսման չէր հանդիպած համան, և թէ՝ Ս. Փրկիչի մենաստանին մէջ ո՛չ եպիսկոպոսը տեսած էր, ո՛չ Ղեւոնդ քահանան և ո՛չ ուրիշ մէկը. թէ՝ միայն վանքին պահապանը, ծերուկ մը, հաղորդած էր իրեն՝ Օսմանի հոն հանդիպումը, քիչ յետոյ իր վերադարձը։

Դայմագամին փոխանորդը, իր կասկածներուն մէջ բոլորովին հաստատուած, հրամայեց ուրիշ ասրիկան մը չուտով երթալ Օսմանի տունը. ընտանիքին հարցնել թէ՝ վերադարձա՞ծ էր ան։ Ոստիկանը ձեռնունայն ետ եկաւ։

Սակայն, տխուր լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուած էր Զեթունի մէջ. ամէն մարդ կը փափաք տեսիլը։ Գարարի պէյ միայն տեղեկութիւն չունէր, կը սանջուէր չարաշուչ կասկածներէն։

Գիշերուան խորունկ լռութեան մէջէն յանկարծ ահազանգի ձիչ մը պատեց համատարած մթութիւնը...։

Ձիչը ասլարական ձիչերէն չէր, որոնք յաճախ կը լսուին, ա՛ւ է վանդի մը գոյութիւնը դուժելու համար. կնոջ մը, յուսահատ կնոջ մը վայնասունն կը նմանէր ան, որ քանի՛ մօտենար, աւելի հասկնալի կըլլար։

«Օսմա՛ն, Օսմա՛ն» արձագանգը կը զարնէր ականջներուն, դող ու սոսկում արթնելով բոլորիքը, ու կը մօտենար աղաղակը։

Գալուան դուռը կեցած, մարդերը փեռեալով ու ինքզինք պատերուն զարնելով, մերթ դեսին թռչակելով կը կանչ, կը հեծեծէ ու կը ճչէ. «Դայմագա՛մ, դայմագա՛մ, ա՛ւբ տարիր Օսմանս, Օսմա՛նս կուզեմ, քնե՛ կուզեմ, անգո՛ւթ, քնե՛»։

(Շարունակելի)

Արքեպսկ. Սմբատեան 35 քուէ, 15 կրկին ձայն, 4. Գրիգոր Արքեպսկ. Գառնակերեան 35 քուէ, 15 կրկին ձայն։

Բացարձակ առաւելութեամբ քառասնուն ցանկը կազմուեցաւ։

Իսկ մնացեալ քուէները սապէս բաժնուած էին.—

Ս. Յովակիմեան 9 քուէ։
Մ. Օրմանեան 9 քուէ։
Գ. Յովհաննէսեան 6 քուէ։
Ե. Ապահունի 1 քուէ։
Ս. Սանասարեան 1 քուէ։
Յովհ. Խաչերդեան 1 քուէ։
Տիմոթէոս Սարգիսեան 1 քուէ։

Այս կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցած են 78 անձ, որոնք կը ներկայացնէին 106 ձայն։ Իսկ բնաւ չեն մասնակցած Կիլիկիա, Վասպուրական, Մալաթիա, Թիֆլիս և Արծկա, Դերջան, Զմբաշ, Աբծնի, Սղերդ, Եդեսիա և Պոլսոյ, այսինքն ասոր Թեմեր։ Միայն ասոնցմէ Մալաթիոյ, ազգային պատգամաւոր ընտրուած է Մելիք Ազարեան և Դերջանի պատգամաւոր՝ Մեղաւորեան, սակայն չի կրցան գալ Էջմիածին։

Անհատական մասնակցող պատգամաւորներու ցանկը և իրենց ասած ձայները.—

Սիսոյ Ս. Էջմիածնի

Գէորգ Ա. եպս. Սարգիսեան, կաթ. Տեղակալ՝ Իզմիրլեան։

Յովհաննէս Ա. եպս. Շիրակունի (իբր ներկայացուցիչ Պարսկահնդկաստանի Առաջնորդութեան) Իզմիրլեան, Դուրեան։

Յուսիկ Ա. եպս. Մալխասեան, Իզմիրլեան, Սահակ Սանասարեան, Տիմոթէոս Սարգիսեան և Աղթամարի Տեղապահ Խոսրեղեան։

Սահակ վարդապետ Ամատունի, Իզմիրեան։

Մեսրոպ վրդ. Տէր Մալխասեան (Նաև իբր պատգամաւոր Աղթամարի, Բզնի, Տիրապէգիրի) Իզմիրլեան, Դուրեան և Սահակեան Յովակիմեան։

Յուսիկ վրդ. Զոհրաբեան Իզմիրլեան, Օրմանեան։

Մաթէոս վրդ. Մարգիսեան (Նաև պատգամաւոր Նիկոմիդիոյ) Իզմ., Դուր., Սուքիաս Պարզեանց և Սարգիսեանց։

Բարգէն վրդ. Ադալեան, Իզմ., Դուրեան։

Պատգամաւոր Միաբանութեան Ս. Էջմիածնի

Մեսրոպ Ա. եպսկ. Սմբատեան, Իզմիրլեան։

Սուքիաս Ա. եպս. Պարզեան, Օրմանեան։

Գրիգոր Ա. եպս. Գառնակերեան, Իզմիրլեան, Դուրեան։

Բարթուղիմէոս եպս. Գէորգեան, Իզմիրլեան։

Ղեւոնդ եպս. Յովակիմեան, Իզմ., Օրմ., Դուրեան։

Գրիգորիս վրդ. Տէր Յակոբեան, Իզմ., Օրմ., Յովակիմեան։

Հայեակ վրդ. Արշաբունի, Իզմիրլեան։

Պատգամաւոր Պարիսի Միաբանութեան

Աշոտ եպս. Շիրեան (Ներկայացուցիչ Երուսաղէմի, Նաև իբր Առաջնորդ Ղարաբաղի) Իզմիրլեան, Դուրեան։

Յակոբ Աշոտ եպս. (Պատգամաւոր Պոլսոյ Պարիզաբնակներու և Իզմիրի առաջնորդութեան) Իզմ., Դուրեան, Մեսրոպ Սմբատեան, Գր. Գառնակերեան։

Հոգեւոր պատգամաւոր թեմից Հայոց

Առաջնորդ Եղեւանայ, Հայեակ վարդապետ Իզմ.։
» Վրթանէս, Գարեգին Ա. եպս., Իզմ.։
Առաջնորդ Շամախու Անանիա Ա. եպս.՝ Իզմիրլեան, Դուրեան, Օրմանեան։
Առաջնորդ Նոր Նախիջեւանի և Գեւորգիոյ լիազօր, Մուշէ վրդ. Իզմ., Օրմանեան։
Առաջնորդ Ասարխանի Մխիթար վրդ., Իզմ., Դուրեան։
Առաջնորդ Թէոդոսիոյ, լիազօր Մեսրոպ Ա. քհ. Մելեան (Նաև պատգամաւոր Կեսարիոյ) Իզմ., Դուրեան, Յովակիմեան։
Առաջնորդ Անդրիանուպոլսոյ Դանիել Ծ. վրդ. Յակոբեան, Իզմ., Դուրեան։
Առաջնորդ Տրապիզոնի, Էմմանուէլ վրդ. Գալեան, Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Առաջն. Ճանիկի, Սահակ Ծ. վրդ. Օտաբաշեան, Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառնակերեան։
Առաջնորդ Շապին-Գարահիսարի, լիազօր Ներսէս Ծ. վրդ. Պարխանեան (Նաև պատգամաւոր Մուշի ու Բաղէշի) Իզմ., Դուրեան։
Առաջնորդ Ամասիոյ և Մարզուանի, Մամբրէ քհ. Ֆախիրեան, Իզմ., Դուր., Յովակիմեան, Յովհաննէսեան։
Առաջնորդ Եւդոկիոյ լիազօր Գրիգորիս վրդ. Գալագեան (Նաև պատգամաւոր Գանձակի-Պալուքեսերի), Իզմ., Դուրեան, Սմբ., Գառն.։
Առաջնորդ Սեբաստիոյ Թորգոմ Ծ. վրդ. Գուշակեան, Իզմ., Դուր.։
Առաջնորդ Կարնոյ լիազօր Նրուանդ վրդ. Տ. Մկրտիչեան, Օրմ., Իզմ.։
Առաջնորդ Վանայ, լիազօր Մեսրոպ քհ. Ճանիկեան (Նաև պատգամաւոր Լիմի և Կուսցի), Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Առաջնորդ Բասենի (Հասան-Ղալա) Վահան վրդ., Իզմ., Դուր., Գառն.։
Առաջնորդ Գայազիտի, Մկրտիչ վրդ. Զելզասեան, Իզմ., Դուր.։
Առաջնորդ Բարերդի, Գարգէս վրդ. Դանիէլեան, Իզմ., Դուր., Յովհաննէսեան, Եղնիկ Ապահունի։
Առաջնորդ Երզնկայի, Նրուանդ վրդ. Բերտահեան (Նաև պատգամաւոր Կամախի) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Առաջնորդ Բալուի, լիազօր Գէորգ Ծ. վրդ. Ալպանեան (Նաև պատգամաւոր Խարբերդի) Իզմ., Դուր., Յովհաննէսեան, Վալիսան։
Առաջնորդ Զարսանճագի լիազօր Գնել Ծ. վրդ. Գալէմքեարեան (Նաև Զմկնծագի) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Առաջնորդ Արաբկիրի, լիազօր Գեւորգ քհ. Գասեան (Նաև Ակնոյ) Իզմ., Դուր., Յովհաննէսեան, Յովակիմեան։
Առաջնորդ Ղալաթիոյ (Էնկիւրի) Գալուստ քհ. Տէր Գալուստեան, Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Առաջնորդ Եգիպտոսի և Կրէտէի, Մկրտիչ Ծ. Վ. Աղասունի՝ Իզմ., Դուր. Սմբ., Գառն.։
Առաջնորդ Կուտինայի, լիազօր Կոմիտաս վրդ. Սազմոնեան (Նաև Պրուսայի) Իզմիրլեան։
Առաջնորդ Աբգարատկանի, Կարապետ Ծ. վրդ. Տէր Մկրտիչեան՝ Իզմիրլեան։

Աւխարհական Պատգամաւորները

Կաթող. Աղթամարայ, Յակոբ Շահպազեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Երուսաղէմի, Ղազարոս Գօրգս Մելիքեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Պոլսոյ, Ստեփան Թելլիեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Երեւանայ, Վասիլ Եղիազարեան՝ Իզմ. Դուր., Սմբ., Գառն.։
Վրաստանի՝ Սամսոն Յարութիւնեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Ղարսոյի, Համբարձում Առաքելեան՝ Իզմ., Դուր.։
Շամախի, Ստեփան Թաղիանսեան՝ Իզմ., Օրմ.։
Նոր Նախիջեւանի և Գեւորգիոյ, Գէորգ Զուլարեան՝ Իզմ., Օրմ.։
Ասարխանի, Կարապետ Ալահալեան՝ Իզմ., Դուր., Յովակիմ., Յովհան.։
Թիֆլիսոյի, Մկրտիչ Յ. Մէհթիրեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Աղբիսնաւորոյ, Համբարձում Մէնզիլեան (Նաև Զարշանճաքի) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Մօլդովալաքիոյ, (Ռումանիա) Գալանթարեանց՝ Իզմ., Դուր.։
Տրապիզոնի, Աւետիս Ահարոնեան (Նաև Խարբերդի) Իզմ., Դուր.։
Ճանիկի, Տիգրան Մարտիկեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Շապին—Գարահիսարի, Արշակ Զօպանեան (Նաև Մուշի) Իզմ., Դուր.։
Ամասիոյ և Մարզուանի, Եփրեմ Իրմանսեան (Նաև Տիրապէգիրի) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Սեբաստիոյ, Նազարէթ Տաղուարեան (Նաև Եւդոկիոյ) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Կարնոյ, Աստուածատուր Խաչատրեան (Նաև Բզնի) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Վանայ, Գեւորգ Գարամանեան (Նաև Լիմ և Կուսցի) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Բասենի (Հասան—Ղալա), Մինաս Զեբազ (Նաև Եգիպտոսի) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Պայազիտի, Բաղդասար Քրմոեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Բարերդի, Մանուկ Սիմոնեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Երզնկայի, Յակոբ Շաւարշ (Նաև Քէմախի) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Բալուի, Մելքոն Կիւրեան (Նաև Կուտինայի) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Արաբկիրի, Մարտիրոս Քէնդիկեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Ակնայ, Յակոբ Գորեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Կեսարիոյ, Կարապետ Ճամեան (Նաև Եդեսիոյ) Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Ղալաթիոյ (Էնկիւրի), Ալիքսան Թօփալեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Զմիւռնիոյ, Յովհաննէս Մերքեան Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Պոլսոյ, Ներսէս Շէկպէնտէրեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Նիկոմիդիոյ, Յովսէփ Ամիրխանեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Խուլիանուց (Զմկնծագ), Միհրդատ Հայկազն՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Պրուսայի, Սպանդար Սպանդարեան՝ Իզմ.։
Աբարտականի, Մարտիրոս Նազարէթեան՝ Իզմ., Դուր., Սմբ., Գառն.։
Պարկասատանի և Հնդկ. Մինաս Պաղի՝ Իզմ., Դուր., Սմբ. Գառն.։
Ընտրութեան ժիրունքը պատրաստուելէ և ծանուցուելէ ետք, նախագահ Սրբազանը յայտնեց թէ Ժողովը աւարտած է։ Երգուեցաւ «Թագաւոր փառաց Աստուած» շարականը և պսակադրեալ ու «Հայմարը»ով փակուեցաւ այս պատմական ժողովը, ու դուռները բացուեցան, մօտ վեց ժամուան փակուէ մը ետք։

Հետաքրքիր բաժմութիւնը, մեծ ուրախութեամբ լսեց այս արդիւնքը՝ որ Թրքահայ պատգամաւորութեան յաղթանակն էր տարուած Ռուսահայոց և Էջմիածնի մեծ մասին վրայ որ միշտ կը փորձէր ամէն բան չփոխելու և Օրմանեանին ընտրելիութիւնը յաջողցնել։ Օրմանեանականներուն տրուած հարուածը ընկճող էր, գրեթէ լուռ կացած էին։ Իսկ ժողովուրդը, մանաւանդ ձեմարանի ուսանողական տերունդը խանդավառ էին, ասանք ամէնէն աւելի կը վախնային Օրմանեանէն թէ դիրքնք պիտի կրնայուրցնէ, հիվիմոցնէ երբոր գայ։

Անմիջապէս հեռագրուեցաւ այս լուրը ամէն կողմ։ Գառնասնն ցանկին առաջին հեռագիրը ես ստացայ Մանզուսէի համար, երբ դեռ ժողովը երեք ժամ ետքը ցրուած էր։ Հակառակ սոսկալիութեան երբ պահ մը կոմմունի դրան մօտեցած էի, եղերքէն Թուրք մը դուրս քաշուեցաւ, տարի և անմիջապէս հեռագրատան ղրկեցի։

Շնորհաւորութիւնները ստացուեցան Սմբատեան և Գառնակերեան Սրբազաններուն, որոնք այս պահուս ատելութեանց ենթակայ են միաբանութենէն, որոնք դիմելով թէ ի՛նչ ընթացք պիտի բռնեն պատգամաւորները, աշխատեցան Ռուսահայ Եպիսկոպոս դնել չտալ քառանունին մէջ, իբր արժանապատուութեան դէմ վիրաւորանք։ Այսպէս, յարգաբար հրաժարեցան ընտրելիութենէն։ Շերեկունի, Գարլեանց և Սուչէնեան։ Նոյն իսկ լսեր ելաւ թէ Գարդեանց որ մի՛ միայն Օրմանեանին ձայն ասած էր, Սմբատեան ծերունի Եպիսկոպոսին սենեակը երթալով, յանդիմաներ է թէ ինչո՞ւ չհրաժարիր և այսպէս միաբանութեան պատիւը կ'տրատաուրէ։ Սակայն ծերունի բարեմիտ Եպիսկոպոսը անպատասխանութիւն չտուներ այս բանին մէջ։

Այս հրաժարման մասնակցութիւնը կայ։ Եթէ հրաժարին, որդեօք Օրմանեանը պիտի մնէ քառանունին մէջ, քանի որ անոնցմէ անմիջապէս ետքը հաւասար քուէով կուգան Սահակեան Յովակիմեան և Օրմանեան։ Սակայն հաստատուեցաւ թէ հրաժարման պարագային վերջին երկուքին մասին դարձեալ քուէարկութիւն կը կատարուի եղեր։ Այն ատեն դարձեալ Օրմանեանը օնտացնելը դիւրին է և անխուսափելի, այն չանչնչիլ մեծամասնութիւնով որ մերն է։

×

Դիւրը, Տպարանի սրահին մէջ կատարուեցաւ պատգամաւորական ժողով, քննելու համար տպագայ կաթողիկոսին մասուցուելիք զանազան ծրագիրներ, իրենի ձեւով։ Արդէն այս կոգի ծրագիրներ ղրկած էին Ռուսահայ մէկ քանի Թեմերու պատուիրակներու ժողովները. ամէնուն ալ հիմ սա էր թէ եկեղեցական և դպրոցական վարչութեան մէջ աշխարհականները աւելի ուժով ըլլան, հոգեւորականներու ընտրութիւնը թողուի ժողովուրդին ձայնին, եկեղեցական և աշխարհական իրարմէ խրամով ու չահերով բաժնուած չըլլան, այլ իրարու մօտ և փոխադարձ իրարու օժանդակութեամբ, կաթողիկոսը չփակեն և չզրաղեցնեն միայն էջմիածնի ամբողջ հոգերով այլ վարչութիւն մը կազմեն իր շուրջը, ապագայ ընտրութիւններու համար Ռուսահայ Թեմերու թիւը և աշխարհականներու մասնակցութիւնը աւելցնել, կեդրոնական ժողով մը հաստատել Թեմական ներկայացուցիչներէն որպէս զի Ռուսահայոց հանրային գործերը ուսումնասիրէ, և այլն։

Գ. Ամիրխանեան յայտարարեց.— Այս ծրագիրները նոր չեն։ Հանդուցեալ Հայրիկը 906ին կանդակ մը հրատարակեր ըսելով թէ Հայ ժողովուրդ քեզի կը դարձնեմ քու իրաւունքներդ։ Ասոր համար, վերը պարզուած նպատակով, համադատմար ալ գումարեց էջմիածնի մէջ, բայց ներքին և արտաքին սանձարձութիւններ արգելք եղան այդ ազգային ձեռնարկին։ Հիմա այս ծրագիրները կը բաւեն անհատաբար. միթէ աւելի հեղինակաւոր չէ՞ այն գործը որ ակաւ Հայրիկ և ինչո՞ւ դայն հրապարակ չդնենք։ Հայրիկին այդ կոնդակները իր մահէն ետք մինեՏkr պլբը եղան։ Այն կոնդակներով 21էն վեր երկաւեան անհատներու ձայն տալու իրաւունք կը շնորհուէր։ Սահմանադրական աfs էին այդ կոնդակները։ Ի՞նչ իրաւունքով և ի՞նչ դիտումով մեծ մարդուն այդ վերջին մեծ խօսքերը լռութեան դատապարտուեցան։ Կը խնդրեմ որ այս բանը նկատի առնուի, և յոռնկայս յարգելի մեծ հայրենաբէրին դիւտակը։

Բոլոր ներկաները յոռնկայս ընծաներին յարգանք Հայրիկի ոգւոյն։

Ամիրխանեանի յայտարարութիւնը գոյացաց միաբանները որոնք յայտնեցին թէ այս կոնդակներուն մէջ որոշ բան չկար, չիսթ էր, կոնդակները կեցած են, կարելի է կարդալ և ըստ ոգւոյն միաբանութեան մասին յայտնուած կասկածներուն դէմ, զոյս անարդար դատ և ըսին թէ այդ ժողովին ներկայ եղողները գիտեն թէ ինչ պատճառներով ցրուած է։ Վարդապետները նաև յայտարարեցին թէ հանրային գործերուն վարութիւնը հարկ չէ միայն կրօնաւորներուն վրայ թողել, հասարակութիւնը ինքն ալ յանցաւոր է, որովհետեւ բնաւ չհետաքրքրուիր ու եռաքը քննադատելու կ'ելլէ։

Ժողովը անդրադառնալով ներկայացուած ծրագիրներուն, իր համամտութիւնը յայտնեց անոնց իսմաստի մասին և յանձնարարեց դիւանին նոր ծրագիր մը յօրինել որ իբր եղձ մասուցուի ապագայ կաթողիկոսին։

Ժողովէն ետք, Արշակ Զօպանեան բանախօսութիւն մը ըրաւ հեմամտութեան մէջ Նահապետ Քուչակ ժողովրդական հին բանաստեղծին վրայ։

ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԸ

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՊԻՏԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ

ԷԶՄԻԱԾԻՆ, Նոյեմբեր 1

Այսօր վերջին օրն է։ Վերջին վճիռը պիտի տրուի, վճիռ որ որդէն կայացած էր և յայտնի։ Սակայն դիւանագիտական նրբութիւն մը կայ։

—Արդեօք, Էջմիածնի միաբանները, օրենք անտեղեակ դատեցեան մը մէջ են պատգամաւորութեան առջև, նոր փորձով մը պիտի կրնան խանգարել Իզմիրլեանի ասպնջութիւնը։ Ասանք թէև համակիր չեն ու չեն ուզեր ճանչնալ Դուրեանի կարգալութիւնները դուրս իրենց անծանօթ կը հռչակեն, բայց մի՛ գուցէ, վերջին պահուն, իրենց բոլոր քուէները անոր տան (քանի որ Սմբատեանը և Գառնակերեանը երբեք չեն ուզեր իբր բացարձակ անկարողներ) և այսպէս, արդիւնքը սա ըլլայ որ Իզմիրլեան և Դուրեան միաձայն ընտրուելուն, կամ չա՞ս քիչ տարբերութիւնով։

Ասիկա թէև հաւանական չէ, բայց վերջապէս խնդիր մըն է, զոր անհրաժեշտ էր նկատի առնել, որովհետեւ Իզմիրլեանի հաստատելը ապահովելու համար պէտք տեսնուած է որ երկու Թեկնածուներու քուէներուն միջեւ խոշոր տարբերութիւն մը Թողուի։

Արդ, ինչպէս բանալ այդ տարբերութիւնը։ Մանաւանդ որ գաղտնի էր քուէարկութիւնը։ Իմ կարծիքս՝ գաղտնի քուէարկութիւնը այս անգամուան համար բարերարդութիւն մըն է։ Գաղտամատներու մեծ մասին ձայնը տալուելէն ետք է որ միաբանները կուան իրենց ձայնը։ Եւ երբ հրապարակաւ արուէին ձայները, այն ատեն կրնային մէկ կամ միւս կողմը հակել, իրենց նպատակին համաձայն։ Մինչ հիմ գաղտնի է, և կուան ինչպէս որ կը մտածեն, առանց իրարու հետեւման փոխներու վտանգին։

Եթէ հաստատ ձայն ունեցող պատգամաւորները Դուրեանի մասին չան հետաձգելէն կրնար ըլլալ որ միաբանները հակած կ'ըլլային Սմբատեանի կողմը և այն ատեն Դուրեան կը վտանգուէր։ Սա ալ ըսենք թէ միաբանները և ուսանողներն ոմանք միտք կը կանգնին թէ Թրքահայերը Դուրեանը անցընել կ'ուզեն Իզմիրլեանի տեղ։

Այս ամէն հայիները ըլլալով որոշեցաւ որ ատանն տասնրնկոյ պատգամաւոր քուէ չտալ Դուրեանի, իսկ բնաւ քուէ չտալ Սմբատեանի և Գառնակերեանի։

Այս առաւ ալ, բոլոր պատգամաւորները հաւաքուած վեհարանի սրահին մէջ թափօր կազմեցին և ժամը եւ. 10 ակէսին գացին տաճար, որուն դռները դարձեալ խարիսխուեցան։

Կատարուեցան նոյն ազոթքները ու մաղթանքները որ եղած էին երեկի նոյնին մէջ։ Նախագահ Սարգիսեան եպս. դարձեալ քանի մը խօսքերով գործին վերամբարձութիւնը յեշուեց։

Կարդացուեցաւ բազմ մը գրուած թղթեղիներու եպս.է, որ կը երկնէր ելեկի խօսքերը թէ կաթողիկոսական ընտրելիներու կենսագրութիւնը հարկ էր ընել քուէին առաջ։ Սպիսկոպոսը այսօր նիսաթ չէր եկած։

Ս. Յարութիւնեան.— Մանրամասնութեանց մանել պէտք չէ, ինք արդէն երեկ խօսեցաւ և պատասխան տաւ, պէտք է անհետանք թողուլ։

Գալանթար.— Բուէարկութենէն առաջ պէտք էր ընել դիտողութիւնը որ գործնական ալ չէ, պէտք է անելի մեր։

Տեղապահը յայտարարեց թէ ամէն պատգամաւոր մէկ ձայնով պիտի մասնակցի։

Գրիգուրոր.—Տէրութենէն արուած հիմնական օրէնքին մէջ ցուցմունք մը չկայ, միայն հրահանգներու մէջ կայ թէ քառանուն ցանկին կրնան մէկէ աւելի ձայնով մասնակցիլ, բայց ոչ երկանուն ցանկին մէջ։ Բարձր հրամն մը արդէն 1884ի ընտրութեան ատեն ճշդած է այս կէտը։

Ձեռնարկուեցաւ քուէարկութեան։

—Քննիչ կ'ուզենք, գոչեցին քանի մը ձայներ, բայց անհետանաք թողուեցաւ։

Սահակ վրդ. Օտապաշեան.— Այսչափ տարիներէ ի վեր գրեթէ օրէնքի կարգ անցած էր բաց քուէով մասնակցիլ, բայց հիմա ազդեցութիւն կը բանեցնի և այս իրաւունքն ալ զանց կ'ուզեն։

Սուքիաս վրդ. Տ. Մկրտչեան.— Բուէարկութեան օրինաւորութիւնը արդէն այսպէս է։

Գրիգուրոր.— Բարձրագոյն հրամանով արդէն որոշուած է գաղտնի քուէարկութիւն, հետեւաբար հարկ չկայ այդ մասին վիճիլ։

Մէջտեղը դրուեցաւ քուէատուփը, որ երկու ծակ ունի, մին ներսակ և միւսը ան. ծածկոցներով ծածկուած։ Իւրաքանչիւր ընտրող կ'երթար կարգաւ Տեղապահին ձերմակ գնդիկ մը առնել և եթէ արուած անունը իրեն ընտրելին էր, կը ձգէր ձերմակ ծածկոցով սրկին մէջ։

Այսպէս նոթ տրուեցաւ Իզմիրլեանի անունը որուն համար ամէնքն ալ իրենց «ընտրեմ»ի և «ոչ-ընտրեմ»ի գնդիկները ձգեցին։ Երբ կարգը Դուռնակերեան եպս.ի եկաւ, Գրիգուրոր դիտել տուաւ թէ չի կրնար ինք քուէի մասնակցիլ քանի որ քառանուն ցանկին մէջ մտած է, ըստ 26րդ յօդուածի։ Ասոր դէմ բողոքուեցաւ, ոմանք պաշտպանեցին։

Ս. Յարութիւնեան.— Իրաւունք ունին թեկնածուներն ալ մասնակցելու, բայց ոչ իրենց անուան ատեն։

Գրիգուրոր.— Բայց իւրաքանչիւր թեկնածու պիտի չնայ որ իրեն հետ նշանակուածներուն քուէ չտայ որպէս զի անոնց ձայնը պակի։

Բարգհն վարդ.— Բայց օրէնքին հիմքը թարգմանութիւնը բացորոշ կը արտայայտէ թէ քուէարկուները բացի իրենց անուան ատենէն, միւսներուն կրնան մասնակցիլ։

Ս. Յոյսիթիւնեան և Գ. Ճուսար իրարանցուն բացատրեցին թէ օրէնքը թոյլատու է։ Ասոր վրայ ընդունուեցան Գառնակերեան և Սմբատեան եպս.ներու քուէները։

Իզմիրլեանի քուէարկութեան արդիւնքը հետեւեալը եղաւ.

77 մասնակցողներէն 73 ձերմակ քուէ և 4 սեւ քուէ։

Յետոյ ձեռնարկուեցաւ Դուրեան եպս.ի քուէարկութեան։ որուն արդիւնքը 55 ձերմակ, 22 սեւ։

Իսկ Սմբատեան Մեսրոպ եպս.ինը՝ 11 ձերմակ, 65 սեւ։

Գառնակերեան Գրիգորիս եպս.՝ 19 ձերմակ 57 սեւ։

Այս ամէնուն քուէատուները տուներէն և հայերէն տարագրերին բոլոր ներկաները։

Իզմիրլեանի անունը ծափահարուեցաւ բուռն կերպով։

Ընտրական Յեղեկագիրը որ պիտի տարագրուի վաղը, փոխարքային մասուցանելու համար պատգամաւոր ընտրուեցան Գարեգին Եպս. Սարգիսեանց, Գ. Մինաս Զերաղ և Գ. Սամսոն Յարութիւնեան։

Յետոյ հեռագիր մը պատրաստուեցաւ չնորհաւորելու Իզմիրլեան կաթողիկոսը։

Արարողութիւնը լմննալէն ետք, ամէնքը ստաքի կանգնած սկսան երգել «Թագաւոր փառաց Աստուած» Շարականը, մինչ Մայր-Տաճարին զանգակները խանդավառ կը հնչէին ծանուցանելով Հայոց Հայրապետին ընտրութիւնը։

Նկեղեցիին դռները բացուեցան, մինչ մեծաձայն կ'երգուէր «Էջմիածինն ի հօրէ» և ամբողջ ժողովուրդը, չբլակայքէն վազած եկած զանգակներու ձայներէն, գրեթէ ոչ ոք ունկնդրելու ընտրողները, օդը թնդացնելով ծափերով, ու գոչելով.

— Կեցցէ՛ Իզմիրլեան Հայրիկ, կեցցէ՛, կեցցեն պատգամաւորները ազգայինները կ'երկարձգէն ամէն կողմ, մինչ ազգին սեղանին վրայ, բաժակաճառը իրար կը գերազանցեցին Հայոց Հոր Հայրապետը պանծացնելու և Արարատեան աթոռը փառաւորելու համար։

Ա՛լ այսօրուընէ, Իզմիրլեան ընտրուած կաթողիկոսն է ամբողջ հայութեան։

Բայց...

Այս բայցը կը թարխմ թէ չատ որոշ է և կը չփոթեցնէ ամէն միաք։ Արդեօք պիտի հաստատուի՞ Զարին կողմէ։

Այս մասին տարակարծիքներ չկան գրեթէ։ Ամէն մարդ վստահ է, և ես ալ այնպէս կը հաստատ որ Զարը սիրով պիտի վաւերացնէ Իզմիրլեանը, հակառակին համար հարիւրին հինգ անգամ հաւանականութիւն չկայ։ Միայն կասկածելի էր Պոլսոյ դեսպան Զինովիէվի կարծիքը, որ իբր Օրմանեանի բարեկամ, անոր նեղշնչումով կրնար մտա մը խաղցնել, բայց ուրախութիւնամբ հոս յայտարարեցին թէ Զինովիէվ պատասխան ետ կանչուած է և ուրիշը յաջորդած իրեն։ Միւս կողմէ, փոխարքայ իշխան Տաղքով, հայերուն համակիր է և չուզեր զանազ վշտացնել։ Ասոր համար, պատգամաւորութիւնը երբ Տիդիս դառնայ, հոն պաշտօնապէս պիտի այցելէ իշխանին, չնորհաւորութիւն պիտի յայտնէ և պիտի խնդրէ որ իր համակրութիւնը միացնէ ազգին համակրութեան հետ Իզմիրլեանի համար։

Ակնկալ դուրս ալ նկատելի կէտեր կան։ Ուստ կառավարութիւնը երբէք չէ մերժած ազգին առաջին ընտրելիները։ Ասոր ապացոյցը պատմութիւնն է։ Եթէ Մակար որ երկրորդ ընտրելի էր, եղաւ կաթողիկոս, պատճառը այն էր որ Էջմիածնի հոգեւոր բակոնութիւնը և Պոլսէն ալ մաս մը հայեր դիմում ըրած էին որ ան վաստրացուի։ Այդ պարագան նոյն իսկ նշանակուած է Մակարի պաշտօնի համար արուած հրավարակին մէջ թէ «հայոց հոգեւորականներուն բաղձանքն համաձայն, կ'ընտրեմ զայն»։

Այս պահուս, Ռուսիոյ, մանաւանդ կովկաս չփոթ կացութեան մէջ է, ամէն կողմ զինուորական վիճակ հրատարակուած է։ Ամէն ցեղերու մասին կասկած ու անվստահութիւն ունի կառավարութիւնը, որ չա՞ս ապէկ գիտէ նաև թէ ինչ հակայ ուժ են հայերը Կովկասի մէջ, ի՞նչ կարող են ընել ի հարկին, և թէ զանոնք գրգռելու համար, զանոնք չցրտացնելու համար, առաջին մտածումը պիտի ըլլայ վաւերացնել, և գուցէ չա՞ս,շատով Իզմիրլեանը օրուն յուսած են ամբողջ հանրութեան աչքերու զգացումները։

Մնաց որ Ռուս բանաւորութիւնը ուրկէց պիտի վախայ իսկապէս, երբ խնդիրը իր նպատակներուն որոշ իրագործման համար է։ Իրեն համար սեղմ Կաթողիկոս մը և ընդարմանիր Կաթողիկոս մը մի՛ և նոյն են։ Եթէ իրաւունքին մը հաւանութիւնով չառնէ, բանութիւնը, բարբրոսութիւնը ինչո՞ւ սանձուելու են ուրեմն...։ Մենք տեսանք այն արդիւնքը զոր Զարդ ու փչաբ ըրեր էին, այն դանձարանին դուռը զոր խորտակեր էին Ռուս իշխանութիւնները՝ կալուածական գրաւումի բարբարոս օրերուն, տեսանք այդ սարգարդ հերոսութեան բեկորները, և ամենիկապէս աչքերնուս առջև պատկերացաւ Մեծ Հայրիկը, որ գոյութի, հեկեկանքի պատկեր մը առած, կ'ընդդիմանար, կ'ընդդիմանար. և խեղճ անհատի մը այդ տկար ընդդիմութիւնը չառ հոյակապօրէն մեծ չէր հոյակապօրէն մեծ և ամէնի իշխանութեան մը վայրագ փոքրոգութենէն։

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Մեր թղթակիցը երկու նամակ ալ գրած է մեզի, Հոկտ. 29 և Հոկտ. 30 թուով բայց կաթողիկոսական ընտրութեան նկարագրութիւնը իր շահեկանութեան պատճառաւ այսօր իսկ հրատարակեցինք։

Վաղը մեր թղթակցին խիստ հետաքրքրաշարժ մեկ նամակը, ՕՐՄԱՆԵԱՆԱԿՍՆԵՐԸ Ի՞ՆՉՊԷՍ ՆՈՒԱՃՈՒԵՑԱՆ։

ՆՊԱՍՏԸ ՕԳՏԱԿԱՐ Է ԹԷ ՎՆԱՍԱԿԱՐ

ՀԱՄԱՑԵՆԳԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ

«Ու ոյն զործիցէ՝ կերիցէ մի՛»
ՊԱՒՂՈՍ

Զէյթունցին իր չբլակներով, ա՛չ թէ այս տարի, այլ ամէն տարի և միշտ խեղճ եղած է ու պիտի ըլլայ որքան ալ նպաստները չտան։ Քաղաքը Պէրզիկայ ու Սօլազտեան լեռներուն հետ հաւասարցնելու տարիքն։ Պատմաբ՝ անծանօթ չէ ամենուն։ Զէյթուն ժայռ է ամբողջ և ա՛չ թէ ժայռատ է. Զէյթունցին ուրեմն տարի վրայ ծնած, տարի վրայ մեզրահամ խառերէն է տնած և անոր բարձրադիր լեռներուն վրայ տարեալ վայրկեան է ընտիր շնորհները երկրին։ Զէյթունցին կրնար Գերիսներուն խառերովն ալ ապրիլ եթէ տաք ըլլար տեսակն։ բայց այդ խառերը եղանակի մը համար են դժբախտաբար. հացահատիկ չկրնար բուսցնել և հակառակ պարագային հող չունի, ունեցածն ալ քար ու խիճ է որով և անբեր։ Կամ ուրիշ խօսքով Զէյթունն իր չբլակներով հաւասար Զէյթունի երկու Թաղերուն կը բաւէ, մինչ անոնց կ'մնայ երկու Թաղ և տակաւին 30 հատ գիւղեր։ Զէյթունի ժայռատ երկիրը բաւականաչափ խաղող, չամիչ, ընկոյզ, բաւական կ'արտադրէ, սակայն վաճառում չկայ։ հիմա խաղողին օխան 15 փարա է որոշած որ կ'ուզես, բայց առնող չկայ։

Զէյթունցին մինչև անցեալ տարի ցորենին 7 օխան 3 դրչ.ի 5 դրչ.ի կերած էր, տարի ու կէս կընէ որ 14 դրչ.ի կուաէ եթէ գտնէ։հիմա Զէյթունի մէջ 30-40 տուն չկայ տարի մը չափ ուտելիք ունեցող(1), և մինչև Զատիկ ունեցող կամ կրնցողներ ալ կան 100 տուն չափ, միւսները ամէնքն ալ ուտելիքի կարօտ են. չհնար աղբիւր չունին, ձմեռը պարապ կը մնան, որովհետև անկարելի կը դառնայ ձմրան դուռները ելլասիլ, որով սարուած է ժողովուրդը դառարկապարտութեամբ անցընել իր ձմեռուան ժամանակը, բամբասելով ուրիշները։ Եւ դառարկապարտութիւն մայր է ամենայն չարեաց. այսու հանդերձ ազգատ ու չա՞ս, չա՞ խեղճ, օրեցով անօթի մնացողներ ունեցած ենք։ Երբ այս ամէնը կը դրեմ «ընչուած կարօտութեան և չքաւորութեան լուծին տակ» ըսա՛ մաքա չանցնիր թէ ինձ՝ իմ անուան 50 կամ 100 ոսկի գար. երբէ՛ք իսկն չեմ ուզեր և մանաւանդ որ հոգով հակառակ եմ այդ սկզբունքին. այնպէս կը հաստատ թէ իսկն մէր ժողովուրդ մը ծուլութ

չինել տալ երկաթի բովք մը եւրոպական տիպերով, ճարտարները չունել, որվ հաղորդակցութիւնը պիտի դիւրանայ և վաճառականութիւնը ընդարձակուի, կապք անդամ չի բաներ Զէյթունի տարերան վրայ թողունք չգիտկապ ու թրամվայը, հեծելանիւը են. են.։

Գորգագործութեան բաւական վարժ ու փափաքող աղջիկներ ունինք, որոնց պղտակայ հարուստներէն մին կը վնասէ եթէ գորգի գործարան մը բանայ և չահի ու չահեցնէ։ Տեղական գործարան մը են. են.։ Մինչեւ հիմա զրկուած դրամներով շատ բան կարելի էր ընել և Զէյթունը ներկայ վիճակին չէր ենթարկուեր, այդ դրամ երով կարելի էր Զէյթունի արուեստներ և արուեստներ լեռները իրարու հաստատել, ի՛նչ որ չկրցան Ֆէրիք փաշան քարով լեցնել, սակայն այդքան շատ դրամ տեսած է և աղքատ է հիմա ուրիշ սոսկալի կերպով, պատճառ...։

Զէյթուն ապաստան է և հարատարիկ չեռացներ կամ շատ քիչ քանակութեամբ և այդ աղաներուն ազատակներն են, սակայն Զէյթունէն 6—12 ժամ հեռաւորութեամբ ընդարձակ հողեր կան զորս գրաւեր և իւրացուցեր են Թիւրք եղբայրներ հին եէժիի օրով մասամբ ևս բանի, փափաքելի էր որ այդ հողերը ևս վերադարձուէր անմիջական կարգադրութեամբ մը. մասերնիս է (5—6 ժամ) Կանչին իր ընդարձակ գաղտագրանքով որոնց մի մասը Թիւրք եղբայրներուն է անցեալի և մնացեալը խապան և շատ շատ ուրիշ կուգայ 40-50 անուր Թիւրք եղբայր, մինչ հոն հանգստարանի 300—400 ուն կրնան տարիլ։ Կանչինէն աւելի մօտ բիւիբը կայ համանուն գեւակին երկու տարեր, ուր ցանուած ցորենին կարելի է առանց չափազանցութեան 800—1000 քիլէ ցորեն տասանորդ առնել, և այդ գեղեցկագիր վայրը տարան միայն կուգան գրաւել նեարբոյի Թիւրք եղբայրները, որոնք ընդարձակ գաղտագրանքի ունին արդէն Մարաշէն 3—4 ժամ հեռի դէպի արեւմուտք, և տարան կուգան 200 տասնավ և կը ձնշեն խեղճ լեռնական հայերը։ Կարելի է թէ քիչ ըսուած գիւղերին ընդարձակել և հոն դրկել Զէյթունցի չգաւոր երկրագործներ, Մխալեն։ Իսկ Կանչիի մէջ գտնուած ընդարձակ խոպան հողերն ալ (որ կրնայ 600—700 դրիւ տասանորդ տալ մէկ դրիւը 7 օքա նկատելով) Ֆրնուզլի եղբայրներուն բաժնել և տեղատուած է Զէյթունի ապագան։ Զէյթունի չրկանները տարեցի պատուելով. ես ալ տա կարծիքին եմ եկած թէ պէտք է գործարաներ հաստատել, պէտք է գտնուած հողերը հաւասարապես բաժնել ղող չունեցողներուն, պէտք է գտնուած հաներ տանգարծել, ունինք ասա երկաթի, պղնձի, արծաթի, ծծումբի են. են. հանքեր, ինչու համար անոնք երեսի վրայ մնան, ինչու չը խորհիլ անոնց վրայ. փոխանակ Պոլիս գտնուած հարուստները իրենց դրամները յուսալու գործածելու, հոս գործարաններ բանան և չահին ու չահեցնեն։ Այն ատեն է որ Զէյթունը պիտի հարատանայ նոյն իսկ օտար կարօտներու. Նպաստ հոգնել և աղքատ գիւղերու մէջ դպրոցներ բանալ, որով պիտի կրնայ Զէյթունը պարծիլ իր ջանասիրութեամբ և աշխատասիրութեամբ։ ՀՐԱՅՐ-ՀՐԱՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ՝ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Դեռ մինչև երկի իրիկուն չէր որոշուած Ս. Պատրիարքին Կայսեր այցելելու Թագանը։ Այսօր մինչև իրիկուն կը յուսացուի որ որոշում մը կը տրուի։ Ս. Պատրիարքը ցորդ օ և է բագրիր չէ մնացած, որովհետև Կայսեր ընդունելութենէն և նախարարներուն այցելելէն ետք միայն պաշտօնական յարաբերութեանց պիտի սկսուին։

*** Միւս կողմէ զրոյցի մը նայելով, կայսրը անհանգիստ ըլլալուն պատճառով այս շրջան չպիտի կրնայ ընդունել Նորին Բարձր Սրբազնութիւնը։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բ. ՆԻՍՏ

ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 27 Հոկտեմբեր

Տպարանի դանլիճում երեկոյեան ժամը 8 ու կէսին տեղի ունեցաւ խորհրդակցական ժողովի Բ. նիստը մասնակցութեամբ 55 պատգամաւորի։ Խնդիրներն էին 1. հինգ անդամից բաղկացած յանձնաժողովի ընտրութիւնը. 2. երկու և աւելի ձայն ունեցողների խնդիրը. 3. գաղտնի քւէարկութեան խնդիրը և 4. հեռաձայնի օրակարգի առաջարկութիւնը։

Նախագահ Մինասեանը բանալով նիստը՝ դնում է յանձնաժողովի ընտրութեան խնդիրը։

Թափուեան հարցնում է յանձնաժողովի նշանակութեան մասին։ Զերազ պարզում է հարցը։

Դոկտոր Տաղաւարեանը (քարաւղար) կարդում է թեկնածուների ցանկը, բաղկացած հետեւեալ անուններից. Թորգոմ, Կարապետ, Ծաւրիկ, Մխիթար։ Սահակ Օդաբաշեան, Բարգէն, Մեսրոպ վարդապետներ, Մելեան քահանայ, Զօպանեան, դր. Բաղիշ, Խաչատուր, Եղիազարեան, Ալանեան, Ամիրխանեան, Ծակոր Շաւարշ։

Գաղտնի քւէարկութեամբ բոլորն էլ կիսից պակաս ձայն են ստանում, որի վերաբերմամբ ժողովը ընդունում է համաձայնական տիպաձեւ, որով ընտրում են համարում առաջ ձայն ստացողները՝ Զօպանեան, Թորգոմ վրդ. Ծակոր Շաւարշ, Ս. Խաչատուրեան և Մելեան քահանայ։

Ս. Սպանդարեան բողոքում էր այդ ձեւի ընտրութեան դէմ։

Մեսրոպ և Ծաւրիկ վարդապետները յիշեցնում են, որ հակառակ նախորդ նիստի ցանկութեան՝ էջմիածնի միաբաններից ոչ ոք չը կայ յանձնաժողովի մէջ։

Գնել վրդ. քաւերկուած ու հաստատուած է համարում ընտրութիւնը, ուրեմն և առարկութիւններն ուղղդ են։

Սամ, Ծարթիւնեան.— Ժողովի ուշադրութիւնն է հրաւիրում Մեսրոպ վրդ.ի ասածի վրայ, որ շատ զբաղմունքի ընդդիմներ օտար են յանձնաժողովի բոլոր օտար անդամներին։ Փաստական ծանօթութիւնը պէտք է ունենայ իր նշանակութիւնը։ Զը նայած ընտրութիւնը հիմնուր է։ ես կ'առաջարկի 3 հոգի դարձնել 7 հոգի և ընտրածների վրայ 2 հոգի ևս աւելացնել։

Ծաւրիկ վարդապետ.—Բէաթկութիւնը ձեւական նշանակութիւն ունի։ Ես էլ ընդունում եմ, որ էջմիածնի միաբաններից ևս մարդ պէտք է լինի։ Եթէ մենք ընտրելու ենք կաթոլիկոս...

Մինդր. Հայկազն.— Ո՛չ, ամենայն հայոց կաթողիկոս։

Ծաւրիկ վարդ. (շարունակում է) Սամսոն Ծարթիւնեանի կարկատանը հակառակ է ընտրութեանը։

Սպանդարեան.—Ամեն տեղ ընդունուած է, որ մեծամասնութիւնը յարգի փոքրամասնութեան իրաւունքը։ Ամբողջս ամբողջ ժողովրդի կամքն ենք ներկայացնում։ Փոքրամասնութիւնը չը լսել՝ կը նշանակէ վիրաւորել ժողովրդական կամքը։ Ընտրեցեք համակրական թեւով, որով աւելի լաւ կը հասնեք ճշմարտութեանը։ Դուք մեզ սպասում էք աւամատ դեր կատարել։

Շաւարշ կարուր է համարում միաբանութիւնից ներկայացուցիչներ ունենալու։ Եթէ Սամ. Ծարթիւնեանի առաջարկութիւնը չընդունի, այն ժամանակ ինքը կը դիտարկի, իր տեղը ուրիշին յանձնելու համար։

Եղիազարեան.—Ժողովը կարող է եւ որոշում կայացնել և փոխել այդ որոշումը։ Այժմեան որոշումը ճշմարտութեան չի հանի։ Ամբողջը տաճկահայեր են։

Աւարկում են, որ Մելեանը ռուսահայ է։

Եղիազարեան.—Ես հակառակ եմ Ս. Ծարութիւնեանին։ Մենք էջմիածնի կղերականների համար չենք ընտրում, այլ ամբողջ հայերի և մասնաւորապէս ռուսահայերի համար, որովհետև կաթողիկոսը մեծ մասամբ նրանց համար է։ Հարկաւոր է ընտրել ոչ թէ ռուսահայ հոգեւորականներից։ այլ և ռուսահայ աշխարհականներից։

Մատթէոս վրդ.— Ինձ թւում է, եթէ միաբանութիւնից ոչ ոք չը կայ, դա խոյս վնաս չէ։ որովհետև յանձնաժողովը կրկին պիտի դնի խնդիրները ընդհանուր ժողովի առաջ։ Մենք վստահանալ նրանց, թոյլ տանք ծրագրին, որքան նրանք հանանում են մեր եկեղեցու չահերը։ Քննութեան ժամանակ մենք ուսանողի պատգամաւորներ չպիտի, ձեւնք մեր կեանքի հոմմատ, որքան կարուր է, և տաճկասանի պատգամաւորները չպիտի, ձեւնք իրենց կեանքի համմատ, որքան կարուր կը լինի։

Զօպանեան.— Ես ինչպէս համոզուած եմ, որ մեծամասնութեան ցանկութիւնը պիտի իրականանայ։ Բոլոր գործողութիւնները համերաշխ լինելու են։ Հարկ չը կայ բրտնութեան։ Ինչպէս ասարկում են, թող բոլոր հասանքներն էլ իրենց ներկայացուցիչներն ունենան։ Ընդունենք Ս. Ծարութիւնեանի առաջարկը և մենք կ'ունենանք էջմիածնի միաբաններ։ Կաթողիկոսը Ռուսիոյ մէջ կը ճանկի և տարպած է զբաղուել Ռուսիոյ մէջ, սրեմն և գործելու է յոգաւ ռուսահայոց։

Շաւարշ.—Ոմանք մեզ դրդում են ասելու հարցերին։ Տաճկահայերի մեծ մասն իրենց ձայնը տուել են ռուսահայերին։ Մենք չենք անջատում։ Սպանդարեանը և ուրիշները նոյնիսկ տաճկահայոց կողմից են ընտրուած։ Կարուր է էջմիածնի միաբաններից ներկայացուցիչներ ունենալ։

Կարապետ վարդապետ. — Միանում եմ Զօպանեանի և Շաւարշի առաջարկին։ Ես չեմ վիրաւորւում, չը նայած նոյնիսկ ուսուցչներից մէկն էլ ես եմ։ Դա պատահական և գուցէ բնական երեւոյթ է։ Պատգամաւորների մեծամասնութիւնն իր աւելի մօտ ծանօթներն ունի։ Ոչ մի խրատութիւն չը պիտի լինի։ Այսպէս շարունակելով միւս խնդիրներում ինչ կը լինի։ Կը լինին մարդիկ նոյնիսկ, որ հանդիսատեսի դեր կը կատարեն միայն։ Թող դիւանը պարզի յանձնաժողովի նշանակութիւնը, բոլորը հասկանան և ցոյց տանք, որ ժողովականները ճնշում անելու ցանկութիւն չունեն։

Աւարտեան.— Պարզում է այդպիսի ընտրութեան իսկական պատճառը։ Տրուած է եղել 15 թեկնածուի անուն, սակայն պատգամաւորներն այդ ցանկից դուրս առնուների են քաւ ուել, որով թեկնածուների թիւը հասել է 30։ Մի թիւ, որը պատճառ է դարձել ձայների բաժանուելուն։

Նախագահը դնում է երկու բառաձեւ, Առաջինը պահել յանձնաժողովը նոյն ընտրած կազմով և Երկրորդը էջմիածնի միաբաններից երկուսին մտցնել յանձնաժողովի մէջ։ Ընդունում է երկրորդը և նախորդ ընտրութեան ժամանակ ստացել ձայն ստացող Կարապետ և Ծաւրիկ վարդապետներին քաւի դնելով, ընտրում են յանձնաժողովի անդամներ, որով յանձնաժողովի կազմը դառնում է 7։

Նիստը փակւեց ժամը 11ին։ Հետեւեալ նիստը, վաղը, Հոկ. 28ին է, տասնուհինգ ժամը 10ին։ (Դորձ)

ՍԿԻՒԹԱՐի Հայ Տիկնանց ընկերակցութիւնը կազմակերպած է հայերէն իրիգասութեան, Թրքերէնի, Ֆրանսերէնի, անգլիերէնի, գերմաներէնի և ձեւագիտութեան դասեր, տիկիններու և օրիորդներու համար։ Պարմանները մասնաւոր կերպով դիւրամատչելի են։ Դիմել՝ սեռեալ չորեքշաբթի Նոյեմ. 12/25էն մինչև Դեկտ. 1/14 ամէն օր առաւօտեան ժամը 5-7 (Ը. Թ.) ընկերութեան ժողովատեղը, Սելամաղ, Աճի Պաշէմ, Սիլիֆի-Օղլուի մասը։

ՀԱՐՍԱՆԻՒ.— Դշ. օր Ղալաթիոյ Ս. Փրկիչ եկեղեցին մասերական լրջանակի մէջ տեղի ունեցաւ պատկերութիւնը Մ. Ժան Վարդանեանի, Ռուսաթոյի Ռէժիի պաշտօնեաներէն, ընդ Օր. Աղասի Պզիկեանի, բնիկ Ռուսաթցի, որ օժտուած է տիպար կնոջ մը բոլոր բարեմասնութիւններով։ Իսկ Մ. Ժան Վարդանեան ինքնոգնութեամբ յաջողցած պարիզեան գործնական երիտասարդ մըն է։

ԲԵՐԱՑԻ Երիտասարդաց Միութեան Ընդհ. Ժողովը տալի իրիկուն տեղի ունենալով, և հարիւր հոգիի ներկայութեամբ Ընդհ. Ժողովին դիւանի ընտրութիւնը կատարուելով, ընտրուեցան Ա. Առենապետ՝ Միքայէլ էֆ. Նորատունկեան, Բ. Առենապետ՝Տիգրան էֆ. Արփիարեան։ Ա. Առենադպիր՝ Տ. Կ. Մելթաֆեան էֆ., Բ. Առենադպիր՝ Լեւոն էֆ. Երէցեան։ Վարչական ժողովին անդամներն են Տնտրգ Աւետիս Կիւլպենկեան, Արամ Հալաճեան, Երուանդ Սուսուֆեան, Սիմոն Զիլինկիրեան, Արամ Ֆէրուխեան, Անդրանիկ Քիւրէճեան, Հրանտ Պօյնաճեան։

Ժողովը իր մէջէն ի նպաստ Զէյթունի հանգանակից 10 ոսկի, զոր այսօր Եր. Սուսուֆեան և Ա. Կիւլպենկեան էֆ.ները կը յանձնեն Ս. Պատրիարք Հօր։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ժողով պիտի գումարուի ուրբաթ, ժամը 7ին Ղալաթիոյ Թորգոմեան մէջ։

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

"ԱՂԲԻՒՐ,, ՍԵՐՈԲԻ ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ

Պարկոյշ Հ. Ց. Դաշնակցութեան ընկերները Մանգուսմի մէջ կարդալով անմոռանալի հերոս Սերոբ Աղբիւրի ընտանիքին թշուառութիւնը, յուսով իրենց մէջ ձեռնարկած են հանգանակութեան, որուն արդիւնքը 544 դահեկան, զրկած են Կ. Պոլսոյ Հ. Ց. Դ. պատասխանատու մարմնին՝ հասցնելու իր նպատակին։ Պատասխանատու մարմինը արդէն յիշեալ գումարը փոխադրած է Գիւլիս, ընկերներու միջոցով յանձնելու համար անոնք այրին։

ՆԵՇԱՆԱԽՕՍԱՒՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՄԱՅՐ ԲԱՇՏԵԱՆ
ԽՕՍՍՏՏԵԱԼՔ

Յէնէր-Պահճէ, 2 Նոյ. 1908

Ա.ԶԴ

Ի նկատի ունենալով՝

Որ Պարկա-Հնդկաստանի Ասաշ. Փոխանորդ Բարտա վարդապետ Վարդազարեանը վերցնելով իւր վրայ Դաշնակցական անունը՝ տարիների ընթացքում չանգործել է այն յոգատ իւր էսի։

Որ իւր խոյատակ ինքնշնորհով մի ամբողջ չրջանի կազմակերպութեան քայքայման պատճառ է դարձել։

Որ իւր յանուն մտքերը և խնդիրները իրականացնելու համար՝ դիմելով Սուլթանական քաղաքականութեան, մեր այժերի մի ամբողջ բանակ է կանչնցրել մեր ընկերների դէմ, որոնց պատեցին նրա կեղծ դիմակը և դրին հասարակութեան առաջ նրա պակերը իր ամբողջ ալանդակ մերկութեամբ,

Որ այնասել է չարունակ ամբողջ չրջանի կուլտուրական-հասարակական գործերն կենտրոնացնել իւր ձեռքը և իւր սեփական դրօշմել նրանց վրայ,

Որ սկսելով հայածանք մեր ընկերների ու կազմակերպութեան դէմ, պատկանում է յառաջ բերել մեր չարքերում և միևնոյն ժամանակ աշխատել է ճիզուիտաբար մոլորեցնել Կ. Կոմիտէս և հեռաւոր ընկերներն՝ յոգատ իւր անձական նեղ հաշիւների, փոքրոտական ձգտումների, և հիւսած դաւերի,

Որ այդ բոլորի համար Կ. Կոմիտէս նշանակած դատից՝ հակառակ իւր առաջարկութեան՝ երկու անգամ վատաբար փախուստ է տուել։

Սրանով Կ. Կոմիտէս, համաձայն իւր որոշման, գայիս է յայտարարելու մեր բոլոր մարմիններն և ընկերներին, որ Բարտա վարդապետ Վարդազարեանը՝ չեզքացած վարուց կուսակցական գործերից հեռացուում է ընդմիշտ Կ. Կոմիտէութեան չրջանի Դաշնակցական չարքերից և առաջարկում ենք խզել նրա հետ կուսակցական տեսակի յարաբերութիւններ։

Հ. Ց. Դ. Ասպետական Կ. Կոմիտէ
1908, Հոկտ. 15

ԺԱՆՆ ՏԱՐՔ

Ա. տեր երիտասարդութեան

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ՝ Պ. Մ. ԱԱՏԻԿԵԱՆ

Պատկերացումը հայրենասէր մանկաբարձուհիի մը կեանքին, յօգուտ և յօրինակ Հայ երիտասարդութեան և ի նպաստ Պոլսոյ Հայ Նահատակաց դպրոցին։ Սպասելու վրայ է տրուիլ։ գին 1 դահեկան։ գիտել՝ ԶԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳԱՅՈՒՆ։

ՄԵՐ ՆԱԳԵԼԱՑՈՒՔՆԵՐԻՆ

Եթէ մեր նաղելուցք Տիկիններն ու Օրիորդներն ալ հանին իրենց կարգին հայրենասիրական մասնակցութեան մասնակցութիւնը՝ «օրօրի» պայքարին մէջ՝ ընդդէմ օտար նոտանեւութեանց ասուերուն, թող վայրկեան մը չվարանին, վասն զի կրնան դիմել «Կուլբեի Բարիզիէն» նորաձեւութեան առաջնակարգ ասունը, որ՝ ի Բերա, Շեմակ համբայ թիւ 247, որան վարիչը Ճ. Միմիանան, նոյնքան հայրենասիրական ոգւով պատրաստ է զեղչել իր գիները մինչև 4-5 ոսկի, ընտր կերպասէ և չափ վրայ ձեւուած «քօսթիւ-քօսթիւմ-թայլէ»ի մը համար։

Չափի վրայ չինուած և ամենայն դեղեցկաձեւութիւնը վայելող «քօսթիւմներուն ալ այս տարուան նորաձեւ օրինակը նոյպէս ընդունած է։ 1—8

ԱՐՆԱՎՈՒՏԳԻՒՂԻ ԸՆՏՐԱԿԱՆ ԽՈՒՃԱԳՈՐ

Աշխի գիշեր, Արեւուտ գիւղի մէջ պատահած դէպքին մասին, Ոսիկանական պաշտօնատունէն մեր կատարած մասնաւոր քննութիւններէն տեղեկացանք թէ Մանուկ էֆ. Կիւմչեան անուն Հայ մը, որ Բերայի շատ պատուաւոր անձ մըն է, և Արնավուտգիւղի մէջ համակրանք կը վայելէ տեղին Թուրքական պաշտօնատան մէջ ընտրական խնդրի առթիւ վէճ մը կ'ունենայ Ցոյնի մը հետ և յետոյ Ցոյներու կողմէ յարձակման ենթակայ կ'ըլլայ, սակայն կը մնայ որ սպանուի։ Ոսիկանութիւնը միջամտելով, ազատած է զայն և իր տունը տարած։

Կարգ մը Ցոյներ չկրնալով գոնոցում տալ իրենց տիպակութեան առաջնորդութեամբ Միլիգեան անուն անձի մը, կը պաշարեն Մանուկ էֆ.ի տունը։ Այս վերջինը անմիջապէս հեռագիրով կ'աղդէ ոստիկանական նախարարութեան, որպէս զի զինուոր զրկուի։ Նախարարութիւնը անմիջապէս Բ. զօրաժանէն գումարտակ մը ուսինաւոր հեծելազօրք զրկել կուտայ, բայց ասկա անբաւական կը դառնայ, և Մանուկ էֆ.ի կողմէ քաշուած երկրորդ հեռագրի մը վրայ, դաշտային գումարտակ մը հեծելազօրք կը զրկուի։ Վերջին անդամ Պօղոս էֆ. անուն մէկը, յանուն Արնավուտգիւղի հայ հասարակութեան, հեռագիր մը ուղղելով՝ ոստիկանական նախարարին կը ծանուցանէ թէ Հայ ժողովուրդը վտանգի մէջ է, և թէ զրկուած զինուորական ոյժը անբաւական է։ Ուստի ոստիկանական նախարարութիւնը կը տիպարի գաղտնի գումարտակ մը ուսինաւոր զինուոր զրկել, և Մանուկ էֆ.ն Բերայի կառավարչատունը փոխադրել կուտայ զինուորներու հանդիպելու համար։ Երէկ առաւօտ Ոսիկանական նախարարը անձամբ հաղցանեց Մանուկ էֆ.ն և ցաւ յայտնեց եղած դէպքին համար։ Ու ըսաւ թէ այդ անհանգիստ դէպքին պարագաները ձերբակալուելով և ընդդ. Դատաստանի յանձնուած են։

ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԸ

Աշխի օր, Գումգապուի և չրջակայ Թաղերու քաւէաւոքին փոխադրութեան համար կազմուած Հայ-Թուրք Թափօրին նոր կարգադրութիւնը ընելով, Թուրք Թերթերը ևս հատորակ գովեստով և համակրութեամբ կը խօսին Հայերու նկատմամբ՝ անոնց ցոյց տուած հայրենասիրական օրինակելի արարքայութիւններուն համար։

Թ. Հագիգաք կը գրէ. «Այդ պահուն (Թափօրի տեսնի) մեր Հայ հայրենակիցները ճշմարիտ սիրով մը Թուրքերու ձեռքը բռնած էին։ Մէկդեղեր իւլէմներ, իսկ անոնց քովէն հայ եկեղեցականներ կ'երթային։ Անուանի՛կ համերաշխութեան օրինակը։ «Աֆերի՛ն» մեր Հայ հայրենակիցներուն։»

Թանին կը գրէ. «Այս Թափօրին մէջ մեր սիրոյ աւելի բարձր զգացումներով ուրախացնող բան մը որ կայ, այն ալ տեսնելն էր որ մեր Հայ հայրենակիցները մեր սիրելի հայրենիքին գովելի զգացումով մը կապուած են։ Սա վերջին տեսներս մեր սիրոյ սերերնում ոգեւորող անպաշտօն ընթացքներին, գէշ ցոյներէն ետք, անոնց դէմ որոնք կ'ուզեն Թուրքերը ամբաստանել իբր թէ տարուերին մնացանելնուն համար, մեր Հայ հայրենակիցներու երբեմն ընթացքը ամենէն աւելի լաւագոյն մեկ պատասխանն էր։ Հայրենիքի, երկրի, ազգի, հայրենասիրութեան նշանակութիւնը չգիտցող, և մեր ազգային չահն վերաբերող պարագաներու մէջ իսկ մեր թշնամիներին թեւերուելէ չուզեցող պարտազդեալները թա՛ղ օրինակ ասեն։... Երբ իւլէմներն ու հոգեւոր պետերը քով քովի տեսանք, մեր զգացած ուրախութիւնը տ՛ոյնքան մեծ էր որ տչքերնիս լեցուած էր։»

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԽՕՍՔԵՐԸ

Տեսնի կագէքա կը գրէ.—«Ներքին գործոց նախարար Հաքգը պէ և մեր Թերթին ներկայացուցիչը մեր Հայ հայրենակիցները յարգանքի և սիրոյ մեծ զգացումով մը դիմաւորելէ ետք, երբ կը վերադառնային, մեր ներկայացուցիչը այդ ցոյցին նկատմամբ կարծիքը ուզեց նախարարին որ բան։ «Կը տեսնէ՞ք, մեր հայ հայրենակիցներուն սա օրինաւոր ուրախութիւններուն ի՞նչպէս ամենքս ալ սրտանց կը մասնակցինք։ Այս կերպով և կողներուն հանդէպ միշտ պատրաստ եմ անկեղծ և լաւ ընդունելութիւն մը ընելու։ Եթէ պաշտօնատեղիս ալ գան ամենէն բարձր տեղերը կ'ուզենան։ Իրենց իրաւացի պահանջներուն ալ առանց ձանձրանալու կ'ունկնդրեմ։ Ասկիա պարտականութիւն մըն է։ Գործնօք կը կատարեմ զայն։ Բայց եթէ այդ պահանջը սպառնալիքի, տպօրինութեան և կանոնի ու կրթութեան հակառակ եղանակով մը տեղի կ'ունենայ, այն ատեն գործը կը փոխուի։ Ասանկ սպառնալիքներու և պահանջներու հրացանի կոթովը կը պատասխանեմ։ Ասիկա Ցոյներուն համար չեմ ըսեր, ամենուն համար ալ այպէս է։ Գալով ընտրութեանց, ատոնց «միջամտելու բան իրաւասութիւն չունիմ, և եթէ միջամտեցի, տարկա միայն անդորրութիւնը պահպանելու համար հրամաններ և քանիչ մարմնոյն ալ հրահանգներ տալ էր։ Երէկ ոստիկանական գործերը քննելու համար միայն Կալաթա Սէրայ գացի։ Այսօր ալ հոն էի։ ընտրութիւնները հանդարտօրէն կը կատարուին։ Օրական 300 ուն հաշուելով՝ խորհեցանք որ մինչև ներկայ ամսոյ 19 երկարաձգումը կը բաւէ և այդ մասնաւորաչում աւելցնք։ Կարծեմ թէ խնդրոյն մէջ չափազանցելու կէտ մը չկայ։»

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՔԱՓՕՐՆԵՐԸ

Հայ և Թուրք եղբայրութիւնը երթալով կը շեշտուի. ընտրութեանց պարագան գեղեցիկ տիպ մը կ'ընծայէ մարդաբանութեան մէջ և Պապ-Ալիի ընդարձակ պղտատին վրայ ցուցադրելու Հայ և Թուրք հանդիսութիւնը, որուն առաջին օրինակը տուաւ Բարիզի Գոնկրէն, ուր Հայ և Թուրք յեղափոխական ուժերը միացան Աղատութիւնը կորզելու Բանտարին ձեռքէն։ Երէկ դարձեալ հէնիկաչայի ընտրական Թափօրը բաւական ուշադրութեամբ և զինուորական նուագածուց առաջնորդութեամբ անցաւ Բ. Դրան պղտատայէն և Պապ-Ալի երթալով Հայ և Թուրք ուսանողներ միաբերան երգերին Աղատութեան հանդերգը Հայերէն և Թուրքերէն զոյգ զոյգ։ Շքեղ կառքի մը մէջ զետեղուած էր Քուչուքը։ Նոյն կառքին մէջ քով քովի բազմած էին Թուրք հանրապետական մը, և վեղարաւոր Հայ եպիսկոպոս մը։ Երկու կողմէն սոսկական զինուորներ, հեծեալ և հետիոտ, կ'ուղեկցէին Թափօրին, որուն պատկառելի երեւոյթ մը կ'ընծայէր հաղարաւոր ժողովրդեան ներկայութիւնը։

Առաւօտուն ալ, Ոսկեղջիւրի դիւղերուն Քուչուքը մասնաւոր չշնչուելով կամարի հոսու, ուր դրօշակներ երգեցողներ և զինուորական նուագածուներ մը դիմաւորեցին զայն և շքեղ Թափօրով բերին մինչեւ Բ. Դուռը, անօրինակ ոգեւորութեամբ։ Բազմութիւնը այնքան խիտ էր, որ անցուդարձը պահ մը գադրեցաւ։ յարգանս օրուան մեծ արարողութեան։ Կը մոռնանք որ նոյն եղբայրակցութիւնը տեսական ըլլայ և մեր յոյն հայրենակիցները Սամ. ժողովուրդին համերաշխութեան հմայքը տեսնեն, իրենց ալ ոգեւորելու համար Սարաղսին տաղաւորը, ուր Շահին կողմէ յայտարարութիւն մը կարդացուեր անոնց։ Այս վերջերս էիր պարունակութիւնը տակաւին անյայտ է, բայց կ'ըսուի թէ Շահը խոստացած է մեծ Սահմանադրութիւնը։ Ժողովը ծափահարեց և գոհ սրտով մեկնեցաւ։ Ցեսոյ կղերականք ներկայացան Շահին, հանդիսութեան և անձնուիրութեան ցոյցեր ընելով անոր։ Այս ամենքն տա՛ կը հասնի որ Շահը, արուեստական ցոյցերէ և կղերին աջակցութենէն զրաստած, որոշած է դիմագրել, Իսա և անգլիական դեսպաններուն կողմէ իրեն վրայ եղած ճնշումին։

Վիրան Շէշիր զրկուելէք քննիչ յանձնաժողովին անդամները փոխուեցան։ Ցավ. էֆ. Թորոսեանի տեղ անանուն նախորդ քննիչ Միսակ էֆ. Մակարեան, Վէրպէ էֆ.ի տեղ՝ Գեղական Խորհրդոյ Վճռաբեկ Ատենի Ընդհ. Դատախազ Բահմի պէյ։ Գեղի փոխարէն տեղ՝ դնդ. Լուքֆի պէյ։ Ասոնք ընդհանուր պիտի մեկնին, կեր. օրուան Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՇԱՀԸ ԵՒ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԷՀՐԱՆ, 24 Նոյ. — Վաղը (այսօր) բոլոր մզկիթներուն մէջ հեռաւորը պիտի աղդարարուի։

«Խոստացած էինք խորհրդարանը գումարել Նոյ. 14էն, և արդարդիր էինք մեր խոստումը կատարելու։ Բայց ժողովուրդին ներկայացուցիչները յայտարարած ըլլալով թէ սահմանադրութիւն չեն ուզեր և ժողովուրդն ալ Խորհրդարանին գումարումը չուզելով, որոշեցինք իր բաղձանքները կատարել։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

10 Նոյ. 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԴՈՆՍՈՒԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուելուս	Օ. Ո.	100.26
Երէկուան էն բարձր դիրը	»	100.14
» էն վար դիրը	»	100.14

ՏՈՔԹ. ԼՈՂՈՖԷԹ ԳԱՍԱՊԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Երկար տարիներէ ի վեր այլ և այլ երկիրներու մէջ ղեղին և կնոջական հիւանդութեանց վրայ չատ մը փորձառութիւններ ունենալով, նորագոյն մեթոդներով քիչ ժամանակամիջոցին մէջ յաջողութեամբ կը դարմանէ հիւանդները։ Ամէն օր մինչև ժամը 6 կէսին Փաշա Գալի Փաշա փողոց իր բնակարանը և 6էն վերջը երկուշաբթի, երեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը Բերսեպ Գարու տաումեարյոյ Գասապեան էֆ.ի, և չորեքշաբթի և շաբաթ օրերը Ղալաթիոյ Գարու տաումեարյոյ Գասապեան էֆ.ի դարձարանին, իսկ ուրբաթ օրերը՝ վկայական ազգատները ձրիաբար կը դարմանեն իր բնակարանը։ 16—5

ՏՈՔԹ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՇԱՀՊԱԶ

ԲԺԻՇԿ ԵՒ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Ցիչեալ բժիշկը գիտական վերջին մեթոդներով կը դարմանէ ամէն տեսակ նեարդին և արտաքին հիւանդութիւններ, կը կատարէ գործողութիւններ։ Կը գտնուի ամէն օր իր բնակարանը Լանկա Սէրեփէի փողոց թիւ 44։ Նաև 6էն մինչև 8 ամէն օր Զաբչու գաբաս, Կիւմիւշեան էֆ.ի դեղարանը։ Հինգշաբթի օրերը 8էն վերջն իր բնակարանը դիմող հիւանդները ձրիաբար կը դարմանէ։ Մանաւանդ անձնասրութիւններէ յանձնարարուած աղքատ հիւանդները միշտ ձրի։ 20—9

ՏՈՔԹ. Ա. ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՄՆԱԳԻՏ

ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈՂՈՐԴԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեկտրականութեան ու ցաւդ Գոլոյ մէջ չգործածուած տաք օդի, տիաթերմօֆորիի, պռոֆոֆորիի, կօզոնիակոֆորիի ու ամէնէն նորանոր մեթոդներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ՝ խուլութիւնը, գլխապտոյտը ու հինցած ցաւերը, ականջի խոժոյը ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խալակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։

Նամանաւանդ երեսի ու քիթի վրայ եղած տգեղութիւնները, որոնց ցաւդ անարժէք նկատուած էին, առանց գործադրութեան, կատարելապէս կը չակէ նորանոր գործիքով մը, որուն շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդները ներսիդի մէջ բժշկուած ըլալը կ'ապացուցանէ։

Վերջ ու գլխաւոր վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և ազոյց կոկորդի նշիկները (պատէմիք) կը հանէ, առանց արիւնհոսութեան իր մասնաւոր գործիքով։

Հիւանդ կ'ընդունի, մինչև կէս օր, Պանէ-Գարու, Համիտիէ տեպիւի դէմ, Աբիկ Իւթիւհան դեղարանը. իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Նեշան Համամաջ, Թաքսիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վկայեալ ազգատները ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պարտաւոր է։ 12—10

Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

ՀԱՄԱԳԴԱՆՈՒՆ

Հասոյթը Արեւելեան Որբանոցին յանկացուն։

Համաօրեայ Երիտասարդաց և Իգական Հայրիներու լուսանկարներով և 72 էջ լուսնկարներով 60 փարա։ Ընդարձակը 18 լուսանկարներով և 392 էջ յաւելուածով $3^1/_2$ գուինեան։ Պարունակութիւնը ընտիր, չատ հեղինակ և ամէն վիճակի, տեսակ և հասակի անհրաժեշտ, միշտ թարմ և գրական։ Մրցանակաւոր խնդիրներ։ Պատկերներ.— Երիտասարդաց և Իգական Հայրիներու, Տեղական Դուքեան Սրբազան, Սահակեանոց և Արշարունի Սրբազաններ, Վեր. Յ. Թաշճեան, Վեր. Ճէնանեան, Տօքթ. Աւետիս Երէցեան, կեսարիացի Հայ նահատակը, Ուրֆայի Աւետ. Եպիսկոպոս, Մեծ Շաբաթը Հայ տարբեր և այլներու բարերարներ, Բրօֆ. Հայկազեան և Վեր. Շմաւոնեան։ Փուրալ գնոյ դեռ չպարտած։ Կը գտնուի մեր առաջնորդ դրամատան քով։ 20—8

Առաջին այցելութիւնը ՁՐԻՔ

ՏՕՔԹՕՐ
ԳԱՌԼՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԱԲՐՈՏԻԹԵԱՆ
ԵՒ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՑ
ԱՌՏԵՐՈՒ ԱՆՍԽԱԼԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Մանկական և արբոլիտեան գործարանների հիւանդութեանց մասնագետ բժիշկ Տօքթ. Գառլո Յակոբեան գիտակցի վերջին նորութեանց շնորհիւ առանց պատճառելու ներսկային հիմնական դեղերու կը բժշկէ ֆրանկիպաց, հին և նոր ներքսմիտութիւնը, առնական անկարգութիւնը և սերմնահոսութիւնը, ինչպես նաև երկու տեսակ վերարերեալ արբոլիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց արգանդային հիւանդութիւնները։

Ամէն օր, կէս օրեն վերջ, բացի կիրակի օրեն, կը գտնուի Պանէ-Գարու, տաքարաւանատ. հանի Գէֆիրի ամիրլեր, թիւ 18, Մեհմէտ-ճեռա-Գիլամէրի դեղարանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի։

ՅԻՐ ԵՒ ՅԼՕՐԷՆ
ՊՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍԱՐԵԱՆ

ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԱՎԱՃԱՌ

Տարիներէ ի վեր ծանօթ է Թոփխանա խանի

ԳՐԻԳՈՐ Էֆ. ԷՐՄԷՆԵԱՆԻ

ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

այս անգամ պատրաստած է ձմեռուան յատուկ կերպասներէն շիք և ասկուն հագուստներ, ինչպէս նաև

ԲԱԼԹՈՆՆԵՐ,

ՄԵԾԻ ԵՒ ՏՂԱՅԻ ՔՈՍԹԻՄՆԵՐ

մաքառաղոյր, բարաքիներ, և.այլն։

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍ ԴԻՐԱՄԱՏԶԵԼԻ

ԳԻՆԸ ՈՐՈՇ Է ԹԻՒԸ 2 ՂՐՈՒՇ

Սուլթան Համամ. Թոփխանա խան թիւ 34

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆԷ ՖԷՐԱՑՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000,000 քուսան ամբողջովին վճարուած.

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 37,300,000 քուսան

Հաստատուած 1869ին կեդրոնատեղին Վիեննա, 12 դրասմնեակներ ունի այդ քաղաքին զանազան չրջանակներուն մէջ։

Մասնաճիւղեր՝ Բրակայի, Գրազի, Գրաւնի, Օսիկի, Բէյճայի, Լէմբերկի-Զերնովիցի, Բլակենհարդի, Գիլից-Գիալտի, Բարլատաի, Բիլլէնի, Բրոդ-Նէյոսի, Ս. Բոլիէնի, Թէրլիի, Վիլլոխի և Վիեննայ նէոյթաան մէջ։

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆԷ ՖԷՐԱՑՆ կը դրաղի ամէնայն տեսակ գործողութիւններով, մասնաւորապէս կը ընդունի ընթացիկ հաշիւներ, իրրև ասանդ կ'ընդունի պարտաթղթեր, փոխառութիւններ կ'ընէ ընթացիկ հաշիւներով, տարաբաղդներ կամ արժէքներ դրաւ ընդունելով։ Կը հանէ կարգադրութիւններ։ Կը գնէ և կը ծախէ ամէն տեսակ պարտաթղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հրատարակներուն վրայ։ Կը դրէնէ, կը գանձէ կուպոնները և արժէքաթղթեր։ Կը գնէ և կը ծախէ փոխ դրամներ բոլոր հրատարակներուն վրայ։ Կ'ընդունի տեսօրեայ և պայմանաժամով վճարելի պարտատոմսերներ։ Կը կատարէ ոսկեայս նամակ ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ ԲԱՑ Է

առաւօտեան ժամը $9^1/_2$էն երեկուան $9^1/_2$էն 1։

Առաքիչը Գալատիայի իլչուն միւպայէա օլունմագ օլսան սարը պոյուք լաքեթ վէ բանթալսն մուշամպանսն Թագէսը 45, վէ ուզուն պոյ մուշամպանսն պէհէրի 33 ղրուա Թալիպի էօհտէսինէ օլսաք, իշպու Բուսի Թշ. սանինին 13ունճի բէնճէնպիկ կիւնիւ գարարը եվվելէ վէ 15ինճի ճուամա էրթէսի կիւնիւ ուշամը սարթ 10ա գարար 100ա 3 Թէնգիլիւլ գարարը գարիսի եթա օլունմասը մուգարրեր պուլնարզընան, Թալիպ օլանարքն՝ օլ վէճիվէ Թէնգիլիւթ եթրա եթմեք իւղրէ Թէեմնաթ ադէլէրինի վէ կա միւթեպեր քեֆիլեթնամէլերինի միւթահարպէն եվմը մեգքիւրե սէկին Շուբրա Գարիսի Լէվազիմ սարիբէնին կէմէլերի իլան օլունը։

9 Թշր. սանի 324 3—2

* *

Թէրսանէի Ամիրէնին Անառալը Գավազը հիլարքնաս Մահար նամ մահալէ գիսին Թաշ օճաղլարը պիրմիւղլաեթ Թալիպնէի էյնար իսիլեէկինէն, Թալիպլերին՝ Թէեմնաթ ադէլէրինի վէ կա միւթեպեր քեֆիլեթնամէլերինի միւթահարպէն ճուամասան մաստա հէր կիւն Շուբրա Գարիսի Լէվազիմ սարիբէնին կէմէլերի իլան օլունը։

8 Թշր. սանի 324 3—2

Գահրը Սիյան պողազընտա պուլնան Թարճա սարիբէրինի սարէլնի Թարճ Թալիմնէ ալուշարմագ իչին մէգքիւր պողազտան նոգաթը միւնթէթիպկէն չէհրը ճարիի Բուսմէնին 12ունճի միւտարքի չարչնարկ կիւնիւ Թէեմի պէ սուրէթիլէ էնտաթ Թալիմի վէ 13ունճի բէնճէնպիկ կիւնիւ սարի սարէլնի Նիչան Թալիմի իճարը մուգարրեր վէ հավա Թալիմէ մանի օլանագ սերէքէտ ֆուրթունաը վէ ես սիլի օլաբ իսէ Թալիմէրին եվմը սարէր Թալիպի զարուրի պուլնարզընան, էնտաթքն սեվամ իսէեկի իթի կիւն զարքնտա սապպոլյոն ալթարդա սարթ 5էն ադշամ սարթ 10ա գարար Դարաէնիզդէն վէ կերեք Տերսաաթի հիկէթնէն վիւրաա իսէեկը սէքիմնին պողազա Թագիպ եթմէմէլերի ալեգասարանդն մալիամ օլսագ իչուն իլան օլունը։

9 Թշր. սանի 324 2—2

Ղուրեպա խարթխանէսի իչուն Եվգաֆ Խաղմէսինէ միւպայէասընա լիւզում կեօրիւնէն վէ պէհեր չիքթի 3 ղրուա Թալիպի էօհտէսինաէ Թէգարրուր եթմեքլիլ իհալէի եվվելիւեսի եթրա գելընմազ օլան 791 չիքթ եուն չորապ իչուն չեհրը հա ին 10ընը բարար էրթէսի կիւնինէ գարար 100ա 5 վէ իթի կիւն ղարքնարա տա 100ա 10 թէնգիլ իսիլերաէ գարպալ օլունբպ իհալէի գաթիլէսինին իճրաը մուգարրեր պուլնմազ օլուղնան, նօգառնընյա եթա եթմեք իսթեյէնլերին՝ 100ա 10 նիսպէթինաէ Թէեմին ադէլերինի վէ եսիսա միւթեպեր վէ հավա Թալիմէ մանի օլանագ քեֆիլեթնամէլերինի համիլեն էյնամը Թաթիլիլեսէն մաստա հէր կիւն սարթ 10ա գարար մեգլիսը իսարեի էվգաֆա միւրաճաաթ էլլեմելերի։

8 Թշր. սանի 324 3—1

ՆՈՐԹՔ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՍԷՐՔԸՆԹԱՑԼ
ԵՒ
ՆՈՐԹՔԸՐՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑԱՆԳՂ, ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Համագումար դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	6,000,000
» տարեկան եկամուտ 1907 տարի	» »	5,941,859
» պահեստ դրամ 1907 տարի	» »	25,203,824

Կ'ընդունին մինչեւ ամենամեծ ապահովութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով։

ՄԱՐԻԹԱՑՄ
ԽՈՎԱՑԻՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	500,000
Պահեստի Դրամ	» »	564,225

Վնասատրութիւնը անմիջական, ասատանելիօրէն և յիգասարկ ապարդարութեամբ վճարուի։

Ընդհ. Գործակալ ի Կ. Պոլիս
ԳԱՌՆԻԿ ՍԵՐՈԲԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
Մէկմէտ Ալի Բաշա խան, Ղալաթիա

Գաւառային կարեւոր կեդրոններու համար ոսկեղծիկ գործակալներ կը փնտռուին։

ԻԻՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ
Ի 'ԱՐԻՋ
1828—1829

1828
L'UNION
DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
ԲԱՐԻՋ
9, ԲԼԱՍՎԱՆՏՕՆ. 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ
ՀԱՐՏԱՔԱՐ ՇՔԱԻՐԴ

Ապահովագրեալ դրամագլուխ	25 միլիոն	ֆրանկ
1907ին գանձուած ապահովագիր	28 միլիոն	»
Մինչև 1907ի վերջը հաստատած վնասք	350 »	»
Դրամագլուխ և պահեստք	134 »	»

ԿԵԱՆՔԻ ՌԻՍԿ

Ընթացիկ ապահովագրութիւնք	$338^1/_2$ »	»
1907ին գանձուած ապահովագիր	$12^1/_2$ »	»
Մինչև 1907ի վերջը հաստատուած վնասք	231 »	»
Դրամագլուխ և պահեստք	189 »	»

Ինչպէս այս թուականներէն կ'երեւի, Ընկերութեան կրկին հիւսիսային դրամագլուխ ու պահեստ խոշոր գումար մը կը կազմեն որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ Իրինոնի ապահովագրողաց։

Արեւելքի համար մասնաւոր գեղջայ սակագոյց։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով ուրիշ ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ուրիշ մ'ալ Ընկերութեան պայմանները։ Ապահովագրութեան ամէն ձեւերն ամէնէն ժամանակաւոր, օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԵԱՒՆ, ԴՐԱՄԱԾԻՏԻ ԵՒԼն։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆԿԱՆ։

Թուքքոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն — ՍԻՄՈՆ ԲԱՑՄԷՐԼԵԱՆ
Գլխ. կենաց ճիւղին — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍՍԵԱՆ

Սթամպուլ, Սալթան-Համամ, Բաթբրեք Օղլու բաղամ։
Դարձակալութիւնք Թուքքոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
ԸՂԼԱԼ ՇԻՐ, ԲԱՐԵՔԵՐ ՈՒ ՎԱՃԵԼՈՒՔ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
ՀԱԴՈՒԻՂ ԱԾԱՆ, ՏՈՎՈՒՆ ՈՒ ՁԵՒԱՒՈՐ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ
ԱՑՍ ԱՄԵՆԸ

ԴԻՄԵՑԷՔ
Մ. ԵՒ Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ ԴԵՐԶԱԿԱՏՈՒՆԸ
Կ. Պոլիս Մեծ Նուռիայ ժամագործներու մէջ Զուլանցի խանին առջեւ թիւ 6-8

Ի Ի Ր

Զմեռուան և հարսանեկան հանդէսներու համար զանազան Անգլիական կերպասներ հաստատ ըլլալով, բոլոր դժուարհաճ յաճախորդներն իսկ կը գոհացուին թշնամիս ապրանքներու և գործարարներու։

Ամէն տնանց որ բալթոյի, բարաքիի, գօսթիմի, բանթալոնի և ֆանթէզի սիլենների պէտք ունին և կը փափաքին առաջնակարգ Անգլիական կերպասներով պատրաստած հագուստներ ունենալ, թող դիմեն Շահնազարեան եղբարց կերպասեղինաց վաճառատունը, ուր բացառիկ զեղչով պիտի վաճառուին ամէն տեսակ կերպասներ, որոնց հետքը իսկ կարելի չէ գտնել ուրիշ տեղ։

Սոյն կերպասեղինաց վաճառատան մէջ ոչ-Անգլիական կերպաս մը գտնողին մէկ գտածուքսը նուէր պիտի տրուի առանց փոխարինութեան։ Սա ուրեմն ասելի մը՝ որ մէ փափաքողը կրնան օգտուիլ։

Փոխանակ մինչև Բերա երթալով համբաւ ծախս ընելու և 60 0/0 ստոր գինով Անգլիական տարազ գնելու, բաւական է դիմել վաճառատունս գտնելու համար ամէն տեսակի հաղորդաւոր ընծայք և ասկուն Անգլիական տարազներ։

ՇԻՐԷ ԽՐԻՍՏԱՍԱՐԱՑ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՌՔ 30—29

ԱՊԱՌԻԿԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏԱՒՆ

Ամերիկեան և Գերմանական-Լուսաւոր վեց հարուստ տներ, Տեղական, Անգլիական և Գերմանական ամէն տեսակ գոհարեղէններ, պարագաներ և չափաւոր վրայ ամէն հասակի յարմար արանց, կանանց և աղջոյց հագուստներ, ձեռնոցներէն, կերպասներ, մեռաքսեղէնի և Թուքֆիրէի վերաբերեալ ամէն տեսակ տարազներ։

Գիտել՝ ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատուն, Մեծ-Շուկայ թիւ 13։ 15—10

ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
Ե
ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ Հ. ԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարսնիքներնուդ համար գեղեցիկ «էքլիր» մը ունենալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆի վաճառատունը, ուր ամէն պարագաներ գտնուած մեծ խնամքով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր։ Կը գտնուի նաև հոն հարսի կապ, քաղաք, քաղաքի մեռաքսի, զարդարուած կոզով, ծաղիկներ, հեռաւոր, եւն. եւն. եւն.

Փութացէք, հարենիք նշան Զամիչեանի հարուստ տեսակներ, այլեալ անգամ մը մոմերու ճաշ վաճառատունը ուր մ'ի միայն հոն ճաշակը գտնուի։ Նաև հոն քանի մը գործ ունի։ 50—20

ՍԻՍԱԼ ՏԵՂ ՁԵՐԹԱՔ
ՆՇԱՆ ՁԱՄԻՉԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Փամ[illegible] խանի առջեւ, թիւ 86

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԳԻՄԻԱԳԻՏՆԵՐԻՆ ԵՒ ԱՆՈՒԱՆԻ ԲԺԻՇԿՆԵՐԻՆ
ՔՆՈՒԱՄ ՈՒ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ԸԼԼԼԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱՄ

Կէթիկ-Փաշա, Գալի Փաշա նօգուրք, թիւ 36։

Տկարակազմներուն, նիհարներուն առողջութեան և յամառանդ էնիւանդութիւնին նոր ապաքինողներուն համար ամենէն գերազանց դեղը Մօրիս ձկան իւղն է։ Մօրիս ձկան իւղը՝ մարդկային մարմնոյն վրայ բրած ազդեցութեամբը ծանօթ է, բայց որովհետև ընդհանրապէս խարդախուածներ կը ծախուին, և սպասուած արդիւնքը առաջ չի գար, յաջող հաստատութեան քաջալերութեանը վրայ, ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի ալ նամանապէս Նորվեկիոյէն մեծքանակ բերել տուած է

ԴԵՂԱԳՈՐԾ
ՎԱՀՐԱՄ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ

որ Գալոյ պաշտօնականաքննութիւնով քիմիագէտներէն ճանաչուած բժիշկներէն ալ քննուած, դիւրամարս ու անվնաս դեղ ըլլալը վաւերացուած է։ Մօրիս ձկան այս իւղը կը ծախուի փոքր ուշեմն քանակութեամբ, միայն Կէթիկ-Փաշա, Գալի Փաշա նօգուրք Վահրամ Ասատուրեանի կեդրոնական դեղարանը, որ ծանօթ է արդէն իր դեղերուն թարմութեամբը, դեղագիրներու ճշգրիտ պատրաստութեան, ցոյց տուած ուշադրութեամբը և գիներու չափաւորութեամբը։ Հինգշաբթի օրերը փոքր ու կարգ բժիշկներու կողմանէ ձրի դարմանուած։

ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ 15—10

ՆԷՍԹԼԷԻ ԱՆՈՒՆԸ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ ԾԱՆՕԹ Է

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ԱԼԻՒՐԸ
ԱՄԲՈՂՋ ՄԱՆՐԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է

ՆԷՍԹԼԷԻ ՀԱՄԲԱՒԻՐ
ՆԷՍԹԼԷԻ ՇՕԿՈԼԱՑՈՎ

ԱՆԳԱՄ ՄԷՆ ԱԼ ԱՐԴԱՐԱՑԱԻ ՈՐ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԲՈՂՋ ԿՈՂՄԷ ՅԱՐԱՏՈՒԱՄ Է ԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՄԵՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԳՏԱԾ Է

FARINE ET CHOCOLAT NESTLÉ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆԿԱՑԻՆ

ՆՈՐ ՅԱՑՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան քարտէր հանձինին տակ ազատանալ դարձեալ անոնք, որոնք ամէն ինչ ինչ ունենալ ուզեցողներուն համար ունենալ դիւրամատչելի կազմ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը պատահեան ամէն ամսոյ տեղիքը պիտի կատարուի։ Գարգեր չեն չանոզ ամսականը ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ ամսականներու արժէքին հարիւրին ութսունտասնինգէն գրաստներու և ամբարներու պիտի յատկացուի։ Ուստի ասոնց վիճակահանութիւնը հանրաչաքաւ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ ամսականներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և տարեկան 62,500 թիւ գրաստ։ Ինչպէս կ'երեւի տարի հրատարակած յայտարարն, մեծ գրաստը 12,000 ոսկի է, և մնացեալ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր գրաստներ ալ կան։ Տոմսակները զանազան տարբերանշաններ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ ամսականին գին նշանակուած է տար. 2 ոսկի, կէսին՝ 1 տար. ոսկի, քառորդին՝ կէս տար. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ տար. ոսկի։ Տոմսակ գնողներուն դիւրութիւն մը ալ կայ հետեւեալ՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ ամսականներուն մէկ մասը չորս թիւերու յատակ երեքական կարգի բաժնուած է։ Ցիչեալ կազմակերպութեանը՝ մէկ թիւին 19 գրաստ հաշուով՝ կէս ամսականներուն դիմաց 72 գրաստ է, մէկ քառորդինը՝ 36 գրաստ, իսկ մէկ ութերորդը՝ 18 գրաստ։ Սրբազարեան գնդակի կերպասներուն և կամարքի գլուխը գտնուող մոմամիլլին մեծքանակ ամսական գնողներուն հանուելիք զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամին 10 ոսկիի ամսական գնողներուն՝ $^0/_0$ 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի ամսական գնողներուն՝ $^0/_0$ 8, 2001 ոսկիի ամսական գնողներուն՝ $^0/_0$ 9. 3001 ոսկիի ամսական գնողներուն՝ $^0/_0$ 10, և 10.001 ոսկիի ամսական գնողներուն՝ $^0/_0$ 12։ Ներքոյ թիւերը պիտի կատարուի 1824 Յուլիս 1էն, Հանրագրաւ Շնորհանաւորութեան պատասխանատու մէջ։ Ի նեղկայութեան Պանքայի Վարչական Ներկայացուցչի անդամներուն, հարուստներուն և կալուածոյ, հարստանալու և կալուածոյ, հարստանալու Լեռներէն և Օսմ. Կայս. Պանքայի հոգեւոր գործակատարներէ դարձեալ մասնաւոր մասնաւոր մէջ։

1824 տարուան յատուկ Երիտասարդական Պանքայի
Վիճակահանութիւնի յայտագիր

Ա. Թիրաժ (Մարտի սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագումար	Բ. Թիրաժ (Ապրիլի սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագումար	Գ. Թիրաժ (Մայիսի սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագումար
1	600000	600000	1	300000	300000	1	300000	300000
1	200000	200000	1	100000	100000	1	100000	100000
1	100000	100000	3	40000	120000	3	40000	120000
2	40000	80000	5	20000	100000	5	20000	100000
5	20000	100000	15	10000	150000	15	10000	150000
15	10000	150000	50	4000	200000	50	4000	200000
50	4000	200000	275	400	110000	275	400	110000
275	400	110000	3150	200	630000	3150	200	630000
3150	200	630000						
3500		2170000	3500		1710000	3500		1710000

Դ. Թիրաժ (Յունիսի սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագ.	Ե. Թիրաժ (Յուլիսի սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագ.	Զ. Թիրաժ (Օգոստոսի սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագ.
1	300000	300000	1	300000	300000	1	400000	400000
11	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1710000	3500		1710000	3500		1810000

Է. Թիրաժ (Սեպտ. սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագ.	Ը. Թիրաժ (Հոկտ. սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագ.	Թ. Թիրաժ (Նոյեմ. սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագ.
1	400000	400000	1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000	3500		1910000

Ժ. Թիրաժ (Դեկտ. սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագ.	ԺԱ. Թիրաժ (Յանվար սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագ.	ԺԲ. Թիրաժ (Փետր. սկիզբ) Հատ Ոսկի	100ին Հանրագ.
1	200000	200000	1	200000	200000	1	500000	500000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	400000	400000
2	40000	80000	2	40000	80000	1	300000	300000
5	20000	100000	5	20000	100000	1	200000	200000
15	10000	150000	15	10000	150000	10	100000	1000000
50	4000	200000	50	4000	200000	20	40000	800000
275	400	110000	275	400	110000	65	20000	1300000
3150	200	630000	3150	200	630000	300	10000	3000000
						750	4000	3000000
3500		2170000	3500		2170000	1259	800	1000000
						21630	200	4320000
						24000		17000000

ՄԱՆԿ

	Ոսկի 100ին
Իւրաքանչիւրը երկու տասնի տարեկան տղաքներ չորեքշաբթեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար ոսկիներուն փոխարէն	50,000.00
Ամբողջ	50,000,000

	Ոսկի 100ին
Ցոհոյ Թիւերու համար տարեկան հարիւրի 75ը	37,500,000
Գաղթականներու Ցոհնեաներուն պատասխան հարիւրի 17ը	8,500,000
Զեյթի և վարելիքներ ծախքերուն փոխարինելու եղբ. հարիւրի 8ը	3,990,000
	50,000,000